

ISSN 0132-1307

საქართველო სტრუქტურა

1980 1

მერაბ ელიოზიშვილი

ბ ე რ ი კ ო ნ ი

ორმოქმედებიანი სახეობა

ბერეკაობა, სახალხო დღესასწაული — სახიზა დღემდე შემორჩენილია საქართველოს საბჭოთა რესპუბლიკის აღმოსავლეთში, ქართლში, კახეთსა და მესხეთში. იგი მოსავლის, სიუხვისა და ბარაქის დღესასწაულია, იმართება გაზაფხულის თბილ დღეს, როდესაც ამინდი აღარ კირვეულობს.

მ ო ქ მ ე დ ე ბ ი ს დ რ ო: საქართველოს უიანასკნელი მეფის — გიორგი XII-ის (წაქვიამიად წოდებულის) აღსასრულის შემდგომი დღეები ან თვეები...

ა მ ბ ა ვ ი: ქართველ ბაგრატიონ მეფეთა ერთ-ერთი უახლესი შტოს წარმომადგენელი, ჩამბაკურ მუხრანბატონი (პიესაში გამოვლილი პირია) ცდილობს თავისი ირანული ორიენტაციის საქმიანობის კვალი წაშალოს, რუსეთის იმპერიის ერთგულება დაირქვოს იმ მიზნით, რომ საქართველოს მეფის ნაცვლის თანამდებობა თუ არა, მეფის ნაცვლის მოადგილის თანამდებობა მაინც ჩაიგდოს ხელში. ამ მიზნისათვის იგი ცდილობს გამოიყენოს მართალი სიტყვით სახელგანთქმული ბერეკაობის, ანუ ძველი ქართული თეატრიონის ძალა, თითო უნიკორესი და ხალხში სახელმოხვეჭილი მართლისმოქმედი თავბერიკას — ლაღეს უშუალო ხელმძღვანელობით, თავბერიკასი, რომელიც თავად ჩამბაკურს დიდი ხანია დილეგში ჰყავს ჩაგდებულს. თავისუფლებასა და დიდძალ ოქროს მპირდება იგი თავბერიკას, ოღონდაც როგორმე დაიყოლიოს და თავისი მიზნის მისაღწევად ბრძოლაში ჩართოს იმ ბერეკებთან ერთად, რომლებიც ერთ დროს თავბერეკა — ლაღეს საუვარედ დასტას წარმოადგენდნენ...

თავბერეკა ლაღე, იცის რა ჩამბაკურის უპირობა და გახრწნილება, უარს ეუბნება თავადს მისი განწარხვის აღსრულებაზე. დილეგში ყოფნა ურჩევნია ლაღეს სახელგატეხილი თავადის სამსახურს. თავის საფიქარ მიჯნურს — იანოსაც კი მოჰგვრის თავადი დილეგში ლაღეს ციხისთავი აზნოს ხელით, რათა თავისუფლება მოაწუროს თავბერიკას და დილეგიდან გასვლაზე და თავის სამსახურზე დაიყოლიოს როგორმე. ბოლოს ლაღე გადაწყვეტს დეთანხმოს თავადს, მიიღოს უფლება და ოქრო, მაგრამ არა თავადის საქმის განამარჩებლად, არამედ თავადის სიბოროტისა და მისი წამხლადარი, ბინძური, ქრისტიანობის დამორგუწველი საქმიანობის სახშილგებლად სახალხოდ, რუსეთის იმპერიის დიდი წარმომადგენლის თანდაწრებით. განრისხებული თავადი შურს იძიებს და თავისივე ბერეკათა ხელით მოაკვდინებს ლაღეს, თავს მოჰკეთოს.

თ ე კ რ ი თ ე ა ტ რ შ ი: ამ ამბავს თამაშობს ბერეკა — სახიზობა ერთ-ერთი დასტა, ამიტომაც თავმოკვეთილი თავბერეკა — ლაღე კვლავ ცოცხლდება და ამცნობს მათურებელს, რომ სიმათლის მთქმელი ადამიანის საბოლოო აღმოფხვრა შეუძლებელია მხოლოდ და მხოლოდ იმიტომ, რომ ვაწვიეთ უკუდავი ხალხი, უბრალო, მწრომელი ხალხი მისი მასაზრდოვებელი და მისი შემნახველი. და ბოლოს, ცხადია, ამ ბერეკებსაც დღევანდელი თეატრის მსახიობები ანსახიერებენ.

მომქმედი პირნი ანუ ბერიკა-გლეხები

ლაღე — ორმოციდან ორმოცდაათამდე წლის თავბერეკა.
იანო — ბერეკა ვიკო, ლაღეს საცოლე, ჩამბაკის ასული
ხოსრო — ეტრობერეკა, ჩამბაკურის როლის შემსრულებელი
ვირბერეკა — აზნო
მაქაქოსა — კახბერეკა, იგივე კრახამბერგი მეორე მოქმედებში

ჩამბა — მღვდელბერეკა
წიკა — თხაბერეკა
ტეკა — რუსობერეკა
ლაღაბა — ტახბერეკა

მოქმედება პირველი

(შესავალი)

ბერია ლაღ სცენის სიღრმიდან მოათრევს მძიმე ურბნს, რომელზედაც ბერიავე სხდამს. სცენის შუაგულში შერჩადებიან და თეატრის მოწყობას შეუდგებიან.

კ ვ ა ს ბ ე რ ი ა (მღერის) — ეო, მეო, ბერიავე ლაღოო, შენ რომ ბეღო გქონებოდა რად დაბადოო...

მ ვ ე ლ ა (სიმღერით): მუხრანისენ ადარ წავადო, ბატონს გაუნდა ჭირი, ორ ახალად გვახტუნავა, გუდაც წავაგარვა სტვირის. რა დღე დაგვაყარა, თათრებში ჩაგვყარა, ნახდები დაგვიწვეს, ჩაღმები დაგვურებს, სხვაც ბევრი რამ გვიყუევს... ჩვენი თავბერიკა, დიდუფი ჩავგადვს.

ლ ა ლ ე. (მავურებელს) ცხრა შთა გადმოვიარეთ.

კ ვ რ ბ ე რ ი ა. ცხრა წყარო შევცვით, ც ა ს ბ ე რ ი ა. ცხრა ზღვა დაგვბრძოიეთ, ო ა ს. ცხრანილა დავრჩიოთ.

რ უ ს ბ ე რ ი ა. სოფელ-სოფელ დავაღოო...

ვ ი რ ბ ე რ ი ა. დაგვბრძოიეთ...

ს ა ბ ე რ ი ა. ხან ჭონას ვამბობო...

მ დ ე ლ ე ბ ე რ ი ა. ხან ვლახარობო...

მ ა ქ ა ქ ო ს ა. ხან ვლახადარბობო...

ლ ა ლ ე. გვალდები მიწას წვიმას ვაკურებოთ.

კ ვ რ ბ ე რ ი ა. ჩვენი მორბედი — მანახელი ყოფილა...

მ დ ე ლ ე ბ ე რ ი ა. გუნდი ჰყოლა ცხრაბზინი...

ვ ი რ ბ ე რ ი ა. მღეროდნენ, თანაც ხმაღში მიძღვდნენ მამულშივლებს. ის გუნდი ბრძოლაში გაუღვიტაო... ჩვენი გასულა და ჩვენ გავგენილვართ,

ლ ა ლ ე. იმთოღენი ჩვენ ვერ შევცვლით და ტიტოური ბერკოცინის ჭაანს ვეწვეით.

ვ ი რ ბ ე რ ი ა. (მიერეგება ბერიებს) — ჰაყე!

ლ ა ლ ე. (ურჩებზე ადის, ბორკილს დაიდებს, იწყებს ბერკოცინს). ჭირის დღესავით სულ თან დამყუება, საითაც მივდექით სულ წინა გვხვდება. ბრულო ყოფილა, ვგარად — ვიწინადო, ისიც ჩემსავით ჭრისა ჭრისა იქნებოდა, ჭორბერიკაო, თორემ იტყოდა იმ სიბრძვივსა, მრავალი არის დედამწიწა...

აღბათ სანაშროთო თუ გვიგონა, თათარო შენა, რატომ არ ცვეცივით იქით-აქითა, თუკი მრგვალია, ერთი მთხარა?!

ახია შენზე, რაც რომ გადაგხდა მაგ სიტყვებისთვის, ახი არის და იქამც იყავი, იქამც იყავი.

(ზევით აიხედავს, ქონგურებზე შემომსდარ მტრელებს უმღერის)

ვინ რა შამიკას უკობი, ვინ რა დამითოს ნანთელი, ვაპ, რა ძმელია კვდებოდო, იყარებოდეს სახელი, რისთვის მოღრინდი ბეჩავო, ჩამოგყარა ფრთანი, შენთვის არც წაწმედა არის, არცა ცხონება არა.

ა ზ ნ ო. (შემოდის დიღვეში) დრო შეიცვალა ჩემს უღელს, მაგრამ თუ დამიკრებო.

სამშობლოს მითვის, მგლებზე, დათვებზე, ტროლეზსა და ხიხობ-კაებებზე, მაგ ახირებულს, შენეულ კაქანს თუ დახისნები, თავადის გმობას, ამო თრევას თუ შეგვები და ვარდაიქნები შენც აზნებდი საშვილოშვილოდ და მეც ვაყვარებდი... წამოდი, ტანზე უნდა ჩაგვკეთო უცხო სამოსი, გათავისუფლებს ჩამბაკური, გათავისუფლებს, გარეთ გამოდი.

ლ ა ლ ე. სისხლისფერია თავისუფლება, ციხისთავო, მუქთად არ მოიღებო...

ა ზ ნ ო. ბატონი გიხმობს, გესმის უნიფორმა? დიდი თავადი, ჩამბაკური გათავისუფლებს, გესმის ქართული?!

ლ ა ლ ე. (დაცინივით). მე, ქართული?!

ა ზ ნ ო. ჰო მეთქი, შენა...!

ლ ა ლ ე. პაი, დედასა... მართლმწამებლეთა მხსნელი ხელი გვიახლოვდება აღბათ და ჩაღმინი საჭურისებზე დედაქანზე აღაპარაკდით განა?!

ა ზ ნ ო. მაინცდამაინც ვინდა ქვად იქვე? უური დამიგადე: რამდენი ქვაც დევს ამ გლაყუნასა და ამ დედასში, იმდენი უხედის და მოუქნელის სისხლი უნახავო...

ლ ა ლ ე. გასწი ახლა და საბოლოო ჩემი სიტყვა უთხარი თავადს, უთხარი, რომ ორი ხმალი თეთრი და შავი, არ მოთავსდება ერთ ქარკაშში, ცვრე უთხარი, ერთად ვერ მოსძვს მგელი და კრაფი, გასწი უთხარი!

ა ზ ნ ო. თავადს სჭირდება შენის ნივთი და შენის შეძლებით, წილს ნულარ ჰყარავ, გამოიგონე, ჩემო ლაღე, დიდბერიკულთ შენი ზერბედი ჩვენი წისქვილიც დაატარაო...

ლ ა ლ ე. ვერ დაბარუნებს წინდა წუალი ტურტილიან დოლაბს... ა ზ ნ ო. ბიჟო, ტარხუნა ხომ არა ხარ, ხვალაც მოხვიდე, გონე მას უხვ და უური დამიგადე! დრო შეიცვალა, სჭირდება თავადს, ბატონის ქვევრი უნდა გახვდეთ...

ლ ა ლ ე. ბატონის ქვევრი? რასაც ჩამბატებს ის ამოვბანო?!

ა ზ ნ ო. ჰო-მეთქი, ბიჟო!

ლ ა ლ ე. ჰა, გაგიკლადო ქვევრი?!

ა ზ ნ ო. არა, მთელაო, ქვეყანა იციხე, გამოიგონე, დიდმა თავადმაც, რომ სხვა ძალი გაქვს დარწმუნებისა, შენ სხვა ძალი გაქვს...

ლ ა ლ ე. თქვენი თავი შე აღარა მაქვს, გაიგებო, იაო, ავადა ვარ და ქვალთ მთელია...

ა ზ ნ ო. (სასოწარკვეთით). ვიციოდ მაინც, როდის დაგვტოვებს ქველი, ვიციოდ მაინც!

ლ ა ლ ე. (დააკვირდება აზნოს) ეს რა მოგხვდება, ციხისთავო, ეს რა მოგხვდება, ცალი წარბი და ცალი უღელაშო რომ ჩამოგხსნია, მა-მა-მა, ვინ გაგიმეტა, ვინ გაგუცლიდა იმ გაუარებო...

ა ზ ნ ო. გაციენდა და გაციელება, ოხტრო შენა...!

ლ ა ლ ე. ცალუღელაშო და წარბას თავადი აღარ დავაწინაურებებს, არა...! მა-მა-მა-მა-მა-მა...!

ა ზ ნ ო. მე რომ ბატონისა ვიყო, მაგ ენის პატრონს, მე რომ ბატონისა ვიყო...

ლ ა ლ ე. იქნებ აღარა ხარ ბატონის, მა? ა ზ ნ ო. როგორ თუ არა! რაებს მიპატრონა?!

ლ ა ლ ე. დამირჩებოდე გავისმარაო... თუმცა, აგრეა ახლაც, ახა, რა გადაგია მაგ ვიწრო მხარებზე ისეთი, თავი რომ ჰქვია მიწვენი ერთი ან თავი, ანდა კაცობის სათავეც...

ა ზ ნ ო. (დაბოლოებით) მე რომ ბატონის ადგილას ვიყო!...

ლ ა ლ ე. (დაცინივით) ვერ ეღრსები მაგას. აზნავ, ვერასდროებით, მაგრამ მთხარის, მაინც მთხარის, ისეთის რას მოხვადე?!

ა ზ ნ ო. სულ ასო-ასო აკუფუადე, ამას გიზავდი...

ლ ა ლ ე. და ასო-ასოდ გადამულაპავდით შენ და თავადი, აზნავ არა?! „ანი“ — შენ, „ბანი“ — თავადს, უკლია — შენ, უკლია — თავადსა... „ნაივლუდ ბებუქიასა, ნიჭ-ქარს მიავქს, პური-ურბანაო...“

აწყო. ეს ვისზე ბრძანე, ენაშურდამო?...
 დაღე შენისთან ვარქე!
 (ხურგზე მიატებდა ლალე აწნოს)
 აწნო. (ვეღრებით). — შავი დიდლებივით გაქოღდენ შენი ბერციხე, შენ კი მაგ მუკალი ენის გამო დილეგსა ხეხავ, სკორე-ნო ძღებე, წამო თავდათან, კაცო არა ხარ, ტანზე ჩაგაკეთა...
 დაღე აწნაურზე და მკაღზე მითხარი და წამოგვევები...
 აწნო. მამ წამოშევიბი?...
 დაღე. თქვი და მოვდივარ...
 აწნო. (მორიგებით) აწნაური მკაღს არა ჰქამს, წამო ბიქო!
 დაღე. ჩადი ბოლომდე და მეც ჩამოვალ, ბატონთან წამოვალ...

აწნო. ბოლო შენ იყო, მე რაღად ვითხრა, შენ გათქვივე ბოლო სიტყვა და მე თავს დაგვიტავ.
 დაღე. არა, ხმაშალდა უნდა დაბოლოვო, ყველა დიდურამ და ვირიტვიან რომ გათქონოს თქვენი ამბავი!...
 აწნო. (გაქანარებით). აწნაურს უწინ პური უყვარდა, მკაღს როდი ჰქამდა...

დაღე. დაბოლოვე, დაბოლოვე...
 (სამგლოვიანოდ დარეკავს ზარი სწორედ ამ დროს)
 აწნო. მერე, ნელ-ნელა, თანდათანობით, მკაღს შეტვიჩია...
 დაღე. ვის უხმობს ზარი, სწორედ მითხარი?
 (ჩამოქვიღებდა).
 აწნო. აწნაური მკაღს არა ჰქამს.
 დაღე. რომელ მართალ კაცს მოჰკვეთეთ თავი, შენ ეს მიითხარი!...

აწნო. აწნაური მკაღს არა ჰქამს, რომც მოშინდეს მაინც არ ჰქამს... თუ წამოშევიბი სიმღერას გიტყვი, გინდა გიმღერო?...
 (იწყებს სიმღერას სახედრის ხმებზე)

ვოუ, ვოუ, ვოუ; დიდა ქვეყანა,
 ვოუ, ვოუ, ვოუ; რა ვინდა დილეგში?
 ვოუ, ვოუ, ვოუ; მხრებში გათალე,
 ვოუ, ვოუ, ვოუ; ხალხში ვაგარე!
 დაღე. გასწი აქედან და საჩუხის ცვედან, თავადს უთხარო...

აწნო. ბოლოქანქარავ, რაგება ბედავ, რაგებს მიჰქარავ?!
 დაღე. ერთხელ ზომ სულტანს წააკეთინა, მეორედ ლეკთა, ქარბეღაურელთა ბელადს მართათა, მესამე ავი ანაბამად ხანს, ცვე-დანთა-ცვედანს უძუნდა ბეჭდად და დად შეტეცია, ვინაიდანც სამ-მო არ შერბა ამდენ ცდაში მას... როდენ კი თავი ტანზე გვეხა-ნო, სხვას არ სჩიოდნენ და ავი შეგარათ, ავი გადვით განასტლები, განაყიდეები, კისრის ვაღებებს მარგილზე დაწაყიდეები, ეს უპირო და უთავადობო თავის ქალბი... შე კი რაც ვიყავ, ისიც ისა ვარ, ლაღე მჭვი და ცლავე ბერიცა ვარ, თავბერიცა...
 აწნო. რაჟი აგრცა, იმდენს ვიწამ, რომ, აღარ იქნები!
 (ჩაეღვლე ხელს, საღ იყო და საღ არა თვითონ თავადე ქამ-ბატერი გამოჩინდება. ლალეს დაუყვევებს, აწნოს თვალებს დაუბრი-ალებს).

ქამბაკური. გაწყენინა ამ მოხრმა? გაწყენინა ჩემო ლაღე? ხეტირა და გათლელი, უბირი და მოუქმელი მაგ ბრმა ყვავმა და-მა ციხობი! ნახოს რა ლღე დავაჯრო! აწნო, ბრეყვე, ე, რა ქვენი? ეს გათხარი? ეს გათხარი? ეს მათხარი ვარ გინდოდა, ან მაგ ხე-ლით რას იფარავ? სახეს განა, უსახურიო აბა, ჩამოიღე ჩქარა და მი-ჩევე რას მიმაღავ?
 (ჩამოალებიხენს ხელს და ნახავს, რომ ცალი წარბი და უღვა-ში აღარა აქვს).

ქამბაკური. (ბრახით). უღვაწვი რომ გაიხრისა... ვიდას უნდა დავანახო, უღვაწვიმოტყველები, ძაღლივით გაავებულში!
 აწნო. რასა ბრძანებთ?! წამოყვანას შევეცადე, რასა ბრძა-ნებთ?!

ქამბაკური. ათი ცხელი დამიკართო, ათიც ცივი, მაგ შენს ვირაქლმა ტანზე, ამას ვბრძანებ!

აწნო. რასა ბრძანებთ! რასა ბრძანებთ?!
 ქამბაკური. ვერ უსურებო, კიდევაც რომ მერჩინება... სი-ტყვის შემობრუნებისთვის, ახლაც დედაცავე ვბრძანებ, მაგის ვი-თომც კენიანსე! ჩეხადოს მოღღანზე ათჯერ ზეღი-ზეღი-ზეღა! იღ-

გეს ეგრე, უნიღბოთა, სახალხო და საქაროდა... აფსუს ჩემო ჩე-ლილობა, აფსუს, აფსუს!... რაღა დროსა, რაღა დროსა-რაქ...
 დაღე. (ეშმაკურად) ქალისაც, რომ აწნოს მოხდენ, არ აქობებს?

ქამბაკური. რათა, ვითომ?
 დაღე. ქალს ნუ აუწრაფოშეწევთ, ისეც-ისე აწნოს მოხდეს ათი რაზეც... ქალი მაინც ქალაა და... ერთიც ვნახეთ, რამე მოხ-დეს!

ქამბაკური. (დაეთანხმება) ყოჩაღ ბიჭო, ყოჩაღ ლაღე! ლაღე, ვინმე რომ გადართოს, მოედანი აირჩის?!
 ქამბაკური. გადაწყვიტეთ, ეგრე იყოს, აწნოს მოხდეს!
 აწნო. მოგეშალაო?
 (წამოწყვის პერანო)
 ქამბაკური. წადი, გამწვიდი, გამეცადე!... ახლა აცე!

დაღე. მერე დაგეტვით!
 (მცაუფლია).
 ქამბაკური. (ლაღეს მიუქოლებს) ერთკლე რომ აღარა გვეყავს, გაოგებდი, ხოდა, ლაღე!

დაღე. საღ აწნო და საღ ერეკლე!... გიორგი ზომ კარგადა გვეყავს, მითორმტე?
 ქამბაკური. არის, თანაც აღარ არის... მაგაზე შეფუქრი-ანდი...

(ახლოს მიიწევეს).
 დიდ ამბები მოხდება, დიდი!... იცივე, დედევანდელი გგონია, მე ისე მახვობს; თელავიდან მცხეთამდინა მხარზე შექოვო გადებული მეღის კუბო, მარხიუღობს... არაგინ არ შეგინაცვლდ, არაგინა, ჩე-მო ლაღე, მარტო ჩემი მხრითა ვსუნდა, მარტო ამით, აი, ნახე რაღ გინდა რა... მე შენ გეტყვი, დამიჯანა ვინმე რამე! გინდა ხალხმა, გინდაც სხვადა...

დაღე (ეშმაკურად) არც ყაჭარბა, ის ოხბრე მაშამად ხანსა?!
 ქამბაკური. არა მეთქი, დამიჩერე, მე რას მეტყვარკავები?
 დაღე. მაშინდელი მტვერი გადეთ... ეს ძველი და სხვა ახა-ლი, რაც არაბი-აღარ არი!
 (მხრიდან მტვერს ჩამოაბერტყავს)

ქამბაკური. (შინაურულად) თავისუფლების განიჭებ, გაი-გონე მაგარა, ჭერ უფრო დამიჩადე!

დაღე. მამა-პაპის ნათქვამი, „იგივე თავისუფალია“, სხვას სუვეკლას უფალი ჰყავს! (ხალხს) თავისუფლებას მაინჭებს, ეს რა სიბრძნევე გავიგე!

ქამბაკური. (მოთმინებით). ენა, რომ ხმალივით გიჭრის, შეც ვიცი და სხვაგვც იცის, ქუჯა კიდევ უფრო მეტად, ამბობრაც შეგინახე მე აქამდე. სხვას ბეო დღემა, ბეო! მეთქი გაიგებდი, ნუ თვალთმაქცობ... დაწეროდა მანიფესტო, ჩემზე უფრო ჩაწეროდა, კი-რკიტით და დაწეროლებით... უცხო ვინმეს კი არა და, ჩემს ძმებსა და ბიძაშვილებს, უცუღმა შეტყერიათ ჭოროს, ჩხახის ანდები, ჩაი-ზედ მიერთებოდა დაწნოსი ფონდისხმობი! გეხმის, გაიგე? ჩემი ერთგულების იწინად, ჩემი ძმები, რამაშ, არმაშ, ვარაშ, ბაქურ, ყველა მე რომ შეტყებდა, გზოდან უნდა მომაილოო, რაჟიღა უფ-როსი მე არა...

დაღე. რა ხერხით და რა ძალებით?
 ქამბაკური. ბერიკონთი, თეატრონით... პირის ვაღების უფლება, ჩემს მამულში, შენს მეტს არავას ექნება!...

დაღე. გასამჩრქელი რა იქნება, ერთი შოთი?
 ქამბაკური. ერთი შოთი კი არა და, ოქრო-ვირცელი, ერთიანად მოგეცმა, ამ თავიდან... არც მერე შემოგაქლდება, თან-დათან მოგებტება.

დაღე. დიდი ამბები იწყება! მერე, მერე!
 ქამბაკური. ბერიკონთი, ჩემო ლაღე, დიდი ჩინი, იმე-რიის დიდი ღერძა დავგესწრება, სახელდობრ ჭერ არ ვიციო, ვინ იქნება კრიონიდი თუ ვიღაც იჩი, სულტრითა, ვინც იქნება... უც-ხო კაცო დიდებულთა, ვინც სტუმარი მოგვეკვირება, შენი დიდი სახე-ობით, მოქარებო ენა პირით, ისე უნდა აპრემოლო, ისე უნდა ჩა-აფიქრო, არა აცვიოს, არც აცხელოს, ბერიკონის მეორე ღდეს, ნა-მესტნიკის პომოწნივად მე დამწნოსო, გეხმის, გაიგე?

ლალი: ვერა ბატონო, ვერა გავიგე... თქვენის ბრძანებით იმ დღეს, ბატონ ურთა უფრო გამირქეს, გინდა თუ არა უფრო გვავაო ეგრე მოიხსნება და ისე დამხმარებს, რომ, ცარიელი ხერღული ქარი-ლა შემიძის... ამ ხერღული შემიძის, ამ ხერღული გამიძის... შემიძის და გამიძის, შემიძის და გამიძის...

ქამბაკური. მოხდება ხოლმე, ბოჟო, გავიგე? ისეცა ხდება, ასეცა ხდება, ასეცა ხდება, ისეცა ხდება... თავს ნუ გამარ-ლა, ტყუა მოგხდება, ქნის მოიხრება და უარი გერგება! ასე იყო და ასე იქნება, არ შეიცვლება...

ლალი. გავიგე, რომა, ყრბოვან ვირზე უკუღმა გქონა აღარ მიხდა და ვერხად ვერ წავალ, აქ არის ჩემი ავანია და ქო-პილიც.

აწო. (შორიდან აწინებს) შამფურები, სადგისები, მახათები, ნემსები! მახათები, სადგისები, შამფურები, ნემსები.

(ლალესაკენ მოიწვეს).

ქამბაკური. (აწნოს შეუბუღებს) არაქოთხე მიამბეო, მი-სტყიპე და მიოაგლი არამიოთხე ამბე მეო, სტყიპე კიდევ ისე-მეო...

ლალი. ვერ გავიგე ვერაფერი...

ქამბაკური. კიდევ გიტყვი, საბოლოო... ერთ, თქვენსულ დიდლოს ბოლოს საგანგებო გაგასწავნებ და კაცობაც თუ დაგი-კარგავ და შენი მოდგმის გამარჯვების სურვილი თუ აღარა გაქვს, მაშინ შენზე ხელს ავიღებ. ნულარავის დააბრლებ, ჩემო ლალი... აწოვ, შემოუფე ვ ქალი!

ლალი. (აღუღლებს) აბა, ქალი? სადა, ქალი? ვისი ქალი? აწო. ამას უნდა მოუყვანო! არ დამიწყო, მთხოვარბა, არჩენდა არადან? (გამოაფერებს ლალეს) აბა ქალი? ვისი ქა-ლი? სადა ქალი? ამას უნდა მოუყვანო, ამ ოხერბა, მუხრანის მჭეთისხაგია!

ქამბაკური. აცე მეთქი!

აწო. (მიდის და შემოაქნის დიდი ნაჭრის თოფი. დღდავა) შუბლის ქინძისთავი გახლავს, მიეღო სოფლის ჩიხტიკობის, ხანე-ვარსოფელმა მღია წაწარმევაღ, ქვა და ღორღი დაეპყარა, დამა-წია... ეს ქარბი და ეს უღლაში იმ ბძოლაში ამბავავეს! აბა ქა-ლი? სადა ქალი?!

ქამბაკური. (ლალეს) მოხსენი ეგ ფალასები და საქვე მქმენი (აწნოს მიუბრუნდება). რამებ წლისაა?

აწო. თვარმები წლისა გერ არ გამხდარა?

ქამბაკური. ხელი არავის უღბია?

აწო. აღწერილობა ზუსტია.

(ქალის ვინაობის ფირმანს გადასცემს).

ქამბაკური. (კითხულობს ფირმანს) თვადლი მყვადლი აქვს, ლოყაზე მარწევი! აფსუს ჩემო ჭეღობავ!

აწო. აფსუს, აფსუს!.

ქამბაკური. რაღა დროს-რა, აბა დროს რა! (უქებს საქონლს).

მო, მო, მო, შუბლის ქინძისთავი,

იფ, იფ, იფ, გახლავს მიეღო სოფლის.

აწო. (მიამღერებს) ვოყ, ვოყ, ვოყ, შეაღმა მღია მე, ვოყ, ვოყ, ვოყ, ქვა და ლოდები მაყარს მე,

ქამბაკური. (ლალეს) ქვა და ლოდები აყარის, გისმის შენა? დანარჩენ შენ თვითონ ნახავ, შე მახსარავ... ჩნაყმე წე-ლსა და შ. არ. დღესა... მიდი!

ლალი. მართლა ქალია?

(ფრთხილად ხსნის ჩიოებს).

ქამბაკური. (არბიგებს ლალეს) გახსოვდეს, როცა რომ ს-ქმეზე ეახლო, სახეზე დიმილი უნდა გეხატოს, ეხლა შენ მიდი, ჩვენ აქა ვართ!

(დაეპარნება, ღიმილს ასწავლის).

ლალი. (ჩიუქით თოფის გახსნას). ატლასები? წარნაშები? არა, ატლასი არა, ირანული ფარჩა გახლავთ... ზედ რაზეც ახატია, არ იკითხავთ! წვრილისებრა, თლილითობა, ნეფერტიტა გოგონების.. დავითფერი სიყმაწვილის მოგონებით, მაგრამ ქალი? აბა, ქალი?

ცარიელი ჩვარია და ქალისა არა სცხია რა! — სხვა თუ არა გ-მონჩდა რა, ბერიკონი ფარდად დაეგამე, თუ დამაღლდა... ცუტუნს და გომბობს მე შეშვის ღნითი მოვალადა. (ხსნის შეშვებს)

ქალის ოდღის სუნი ახლის, დნობო ჩემო... ეს თუ მარტო ატლას-სია, ეგ წაწევი ვიღაცა? აბრჭობის სინაზე აქვს?

(ხელს ღრმად აფეთურებს ფარჩა-ატლასის გრანაში). ჩამკლებს უკლ-სურვი ვიღაცა? ვაიმე, ხალხსი ორი, თბი-ლი, სოფისებრა ვიღაცა?! იმის კვემო... იმის კვემო!.. შმი-ნარე მებუტყლიათ და საცული არ ავალა ურჭელოვანს რა გვი-ნიათ?

(მიუბრუნდება ზეინის ჩამალულ თავასს და აწნოს).

ქამბაკური. რა გინა? რა გვიქნია? (აწნოს შეხედავს)

შენ ხარ არა გინია რა?

აწო. არაფერიც არ მიქნია!

ლალი. (იყვირებს) პირსო ბურთი ჩავერიოაი! აწო. წარბ-ულვაში ამბავავე, ალბათ, თავსაც წამბამდა, ბურთი რომ არ ჩავეგნაჩა!

ლალი. ტანზე შემოაღოქელი აქვს ხოფთები და ხაფთანები (შეუბუღებს აწნოს).

ქამბაკური. რა? შენ შემოაგლიჯე ხოფთები და ხაფთა-ნები?

აწო. სამი კაცი დაეხაზე, ლოგინიდან ავათრიც, ატლასებში გუხაზეც... ტანზე როდის ჩაივამდა, სად გვიცალა? თანაც წვე-რებს მაგულავდა!...

ქამბაკური. გაიქე და მოიტანე, ხოფთები და ხაფთა-ნი... თანაც, ახალთახალბი!

აწო. ნათლიადაც გამისადა, მეჭვარდაც, ამ ოხერბა, ხოფთე-ბი და ხაფთანები, თანაც ახალთ ახალბი!

(გამოეჩნეს ხოფთებისა და ხაფთანების ლალეს მინცემს).

ლალი. შეიზობ, გენავალო! (ლოლ გოგონს მიართმევს სამოსს).

იანო. (თავსაბურს მოიხდის, აწნოსაკენ გაიშვერს მეტს).

აბა, შენი წარბ-ულვაში, მუშუნი მქრდა, იანო! გამოაოღდა!

ლალი. (იცნობს გოგონს) ვაიმე, იანო! (გამოაშვერს და აწნოს დაემეტება) — თავის წაქმა ჩემი ნახეო, გულს თუ რაზე დამაყ-ლით, ტანზე შემოაღოქელი აქვს ხოფთები და ხაფთანები (მოლ-შის მოხდის) კინადა იანო, შევედი მგელში. სირცხვალეც კვაბ-რას ვიფიქრებდი, თუ შენ იყავი... უწმინდურ ხელს რომ გეფ-თურბოდი, შე საცოდავი!

იანო. (ხაწყენი) სხვა გეგეო და იმას შვრებოდი, ჩასაც ოდესღაც მე მირადეოდი?... უფო, შენ სინდისს და შენს კაცო-ბას, თავებრეგე! ევა მეოღლდე!!

(ზურგს შეაქცევს ლალეს იანო).

ლალი. აგრე მოხდა და ახლა რაღა ქნა, ქვა ავაგლო და თ-ვი დავკრა! რა შვეი ქვა ქნაქნა!

ქამბაკური. (ლალეს) რა დროს ეგ არის, წაიყვა ქალი, საქმის მიხედე!...

ლალი. ვერა, თვადო, ვერხად ვერ წავალ, ეს სირცხვალი თუ არ მოვბანე უნდა გამჭოხო!...

ქამბაკური. რაო, გაჭოხო? წადი გამეცა, თორემ ინანებ!

ლალი. (ჩიუტად). ფხს არ მოვიცლო, ესე ვიდგებო, დამკო ფერდობის, რბილ ადგილებზე; გნებავთ უყრებლებზე, გინდ საფე-თქელში!...

აწო. (ქამბაკურს) მამა შვილს ვერა სცნობს, როგორც მე მაგას. უნდა ვაგვოხო, თორემ არ წავა!

ქამბაკური. (ბრაზით). კარგი, ჩანდება! შენ ეს მოხ-არი, რითი დავიწყოთ, თავდაპირველად საიდან დავკარ? ფაშვი გნებავს, თუ ყურის ძირებში? ან, იქნებ სხვაგან გიმეპოუნება, სხვა ადგილებში? ან თორემლებზე, ანდა სატყებში!

(შოლტს ურტყავს ვაჭოტებულ ბერიკას).

აწო. ითბი, სამი, ერთი არაფერი!

(უკუღმა ითვლის დარტყმის აწვარისში).

ქამბაკური. აღარ გემა? ვეღარ გაიჭი? ხმა ამოიღე, არ შემომაკვდე!...

ლალი. რაღაც იმ ძალას ვეღარ გატყობ, დიდი თავადო,

უწინდებურსა მიხერხებულსა... დასუტებულსა ჩამბაკურს, დასუტებულსა...

ჩამბაკური. დავსუტებულვარ? მამ აღარ ემარა? ამა, თუ არა!

(იღვე ტრეკამს).

ლაღე. ჭერ არა, ჭერ არა ემარა...

იანო. ემარა ლაღე! ემარა...

(იანო გადაეფურხა მთარსა).

ლაღე. არა, არ ემარა, შენი ვაღისა, ჩემო იავე...

ჩამბაკური. (გაეკრებულე, ახნოს). ისეთ რას ქამდა

ეს ობერი, ძალა რომ შერჩა!

აწო. სკორის და ბალახს ეხლა ბატონო, გასავათებულს

ჩანო შეუვა ოქროს ქისა, ახლა დაქართო, ეხლა უჩენეთ, აი, ერთალ შექმს, შეუღაპავს, სარჩულიანად გადახანსლავს, ქისა დაქართო, ქისა დასტეო, დამიერეთ!

(ევეღრება წამბაკურს).

ჩამბაკური. ამა და ოქროს ქისას დაგოშებ, მტრედის კერცხვება ჩამოსხმული შიგ ახი ოქრო ძეგს ირანული!

(ქისას გაღუღავებს).

აწო. ავი გითხარი, ავი გითხარი?

ჩამბაკური. მე მხოლოდ ოქროს ქისას ვაძლევდი, დამი-მასოვს, ეს ცემა მაგის მოგონილია.

(თავად და ციხისთავი მიდიან).

ლაღე. (ჩაიხუტებს ქისას, მღერის).

ვაი, შენ ჩემო ქისაო,
ფერად წარჩნისაო,
შეგან ნადებო სიმღერეც,
ფასო, სმელეთისაო!

იანო. (დასციენს).

„ბიბო, შენი ქისა,
მშუტი არის თხისა,
შიგ ნადებო საქონელი,
კენწი მარჯისა“.

ლაღე. (ორბოთი გაბრტყილი ახალი ცხოვრების გეგმებს აწუხებს) სხვა რაა მინდა, კაცმა რომ თქვას? ფარა ბლომად მაქვს და ამირიდან, ძილიდ მომივა, ნება-ნებადა... ჭამე, სვი, გასკიდე ნაჭარბალავ და ნულარაფერს ნულარ მიჭკარავ! უფაღმა ბრძანა, ჩამბაკურმა და ათქისინა და ქისა ხელთა მაქვს. ოქრო მექნება აურახელი, ერთი ახალი, მეტელთი და თავის ამბებით, დამირ-რამბებით, დამტრამბებით... ცოლიც ავირა, რქეს იწეფებო. კარგა ისეც მერე და მერე, შეილიდ მექნება... მექნება-მეთოც, ენა მებზევა, მებზევა მეთოც, ენა მექნება... ცოლი მებზევა... ჩინიე მექნება... ცოლი და შეილი, სიცხეც, ჩრდილი... სად გავი-ნილა, ამდენი ჭირი, რაც მე ვიღაობდა ერთ კაცს გადახდეს? ამი-ერთადი ჩანდაბა იქით ტრანქა და შინი მარტო კბილებით კაცი ვერ ძღება, ვერა მეთოც... ამდენი თრევის ფასად მივხედი იმა-სეთ, რომ მიწა-მიწა, მთებია — მთებია, წულებია — წულებია... აქეთ მომევა—იქით მომევა, ბოლოს სუყველა ერთდებიან, ერთი ხდებიან... სიხობიე ისეც ხობიბო გახლავთ; იქაც და აქაც: კაკაბი ყველგან ნაყრისფერია, მწვერი — მწვერისფერი, მგელი — მგლისფერი აი, ქისებით, ყველაფრისფერი! (ქისას შესტყვრის მოჯაღებულე).

იანო. (გაეკრებულე თავს ადგას ლაღეს). ეს რა სთქვა ხალხნო, რჯულაგაიდულმა? ამ გაიყვირა. ამ უხედურმა, ეს რა და-როსა, ეს რა იმღერა? იქნებ წამოსცდა, არ უნდაო და ისე წამოსცდა, მა? იქნებ წამოვცდა, ბიჭო, მითხარი, არა გინდოდა და ისე წამოვცდე? გესმის, მითხარი...

ლაღე. (ვადამცდარბოთი) რაო, ნიფხავი? არ მოვცდეს წინ-თეგნო?... მგინი რომ მოვცდეს, მე ჩინის ხელით შემოგაწოდო... იქნებ მატყუებ? გინდა გაჟიფო, ვული იშვინო... მივხედი თუ არა?.. მერე კვლავ ახალს მაყიდინე ფულს ჩაიჭიბო... ამა მიკინე?

(კახის კალთას აუწევს ანახლად, ნიფხავს ეძიებს).

იანო. (ქისას გამოვლევს და თავში ჩასტყვებს) ამა, გირვე-ნემ! ორი ფეხი აქვს, ხალხნო, ამ ოხერს, ოთხის მაგივრად თა-

ნაც ქართულად რა გამართულად, როგორ გვაგანა! რა უნდა! დღის პირველი, რა გაიხარა, ოქრო რომ ნახა? ლა-ლადობად, იღლა-ლადობად, რამდენი ბლადო?

(უმღერის ძირგართხმულ ლაღეს სამძიპარს).

სული ვერც იმან მოიგო,
ვინც ოქრო დადგა კერადა,
და ქალახს ტბილი ცხოვრება,
ვერც იმან გაუფერადა.

(სიმღერითა და ცეკვით გადის).

ლაღე. (ვისს მოდის) მე ლაღე მქვიან, ქალავ, თათარი არ ვარ, თავებრცა ვარ... შენ რომელი ხარ, ორთავიანი და ორხაზიანი ამ გაქნებულ უთავობაში?... გესმის, ქალავ, შენ გენაცვალე, თავში რომ დამტეო ოქროს ქისა და იმად მაქციე, რაც რომ ვიყავი. იის სურნელი ენახაშად გაჭკრა კვალს უღდა მიყვე, იის სურ-ნელს, კვალ მიმიყვანს ბუჩქის ძირამდე.

(საბერეო ადგილზე აღობრინება ლაღე, ამდენი ფათერაკების შემდეგ).

ლაღე. ჩემს საბერეო მოდენაზე ვარ, ხალხო და როგორ არ ვიბადლო... ავირა წყარო, დღედა წიქცილი რამდენსა წვა-ლბობს კაცი ტანჯვისა და კვლავ სიხარულსათვის... ბერეიონს გა-მართვენ ბიჭები საცაა, შოი, რა ჩარბუხანს ჩაახანენ მე რომ მნა-ხავენ, თავებრცას, რას გაიხარებენ... ავირა მღვდელი ლურჯთვალა და უხედი, სახიმარო ჩემი, ავირა მღვდელი ანანერელი, ხუ-რობერი და თახბერეკია ვაიშე, დედაც ავირა ვერ შევხედავ, კე-რლი შეეშლებათ, სახიობა ჩაეშლებათ... მოდი გავიანებება. (და-მალდება შირიბლოს, თავს შეიფურავს).

კვახბერი. (კვახბერი თავის ბერეიონს იწევებს, ხალხს მოუხმობს).

„პირველად საქართველოში,
მოდით, ხალხნო, რა განახოსო...
მრავალტანჯულ ქვეყანაში,
ნისიად და განვადობით,
ყველა ქვეყნის ღამაზებში,
თქვენს წინ ათამაშებენ“.

მღვდელი ბერიკა. მოიყვანეთ!
მოდით, ნახეთ!
კურობერიკა. რა ქალები,
რა თვალები...
თხბერიკა. რა ტანით და რა ამბებით,
მინდულსათვის ღამაზებში?
ტახბერიკა. აფრიკულან ნაჭვარები
ევროპულთან ნაწავები!
ვირბერიკა. ვადავართო ქაღალაგები,
უფრო, ძუძუტარებები!
რუსბერიკა. ავითვირო ღამაზებში,
მოქნებოდი ვავაზებში!
კვახბერიკა. გვეყო ძელების ჩხარა-ჩხურო,
პოტტურ და კასპიური,
ეკლესიის სამსახერი,
ყალბი მცნებს — ყალბი თმენა,
გუთინისა და ფარცის დევნა,
შევიძინოთ განათება...

მაგალითად: (ეუროპერს შეხედავს).

კურობერიკა. (ვანაგრბობს სახიობას) აღმოსავლელ ქა-ლებს, იმიტომ აქეთ ვიწრო თვალბობ და სხვა მისთანენ, რომ პირველად მათ შეეფეთებთ ხოლმე ამომავალი მზე, შიგ თვალ-ებში და უფროვებს თვალთა ქრისტ მნათობი ქალბებს...

მღვდელი. მარჯანას, აბრიხას,
თხბერიკა. ნაიქას, ნარეიხას,
ტახბერიკა. ნუშას და სახიობას...
ვირბერიკა. ჰულვას და ზარფას...
კვახბერიკა. „ერთი ცოლი, არა ცოლი,

ორი ცოლი, ვითომ ცოლი,
შენი ცოლი, ჩემი ცოლი,
ჩემი ცოლი, შენი ცოლი...

ყველა შენი, ჩემი, ჩემი — შენი
ქისა თუ გავქვს შენით შედო,
თუ არა და სახლში წადი!
კურობერიკა. ჩემი ცოლი, ფინთი ცოლი,
შენი ცოლი იფ...
კვახბერიკა. აი ხანა, ხალვათ ხანა,
კახა ხანა, ყომარხანა,
მოღიო ხალხნი ფასი დავთევათ,
უხმურო საქმე ვახლავთ.
კურობერიკა. ჩემი ცოლი ფინთი ცოლი,
შენი ცოლი იფ....

ლაღე. (გაშოლის) ვაი თქვენს პატრონს!
(შორიბლოს შეჩერდება)
კვახბერიკა. ახა დერვიშებო, საქმეს მიიხედეთ, ფარ-
დათა შუა წიხლებში დამაქიდეთ, ტრაქტეში დანათეთ, სუნნაში აპ-
კურეთ, და ვიდრე შეუტყვედეთ კუნთები მიაღუნეთ!...
ჭენებთა და ლუდიშენებო იჩქარეთ, მოზარდადეთ...
ვნებათა დღევის დიდი სიმშაფრთის სამაო სიხმრები ავიცხად-
დებათ,

უსასოღქმნილი სიყვარულიც დაგიაღდებათ!
ლაღე. (ხალხსაცნე) ცხადში ვარ, თუ სიხმარში, ხალხნი!
ნუთუ ეს ის არის, რისთვისაც ვიტანჯე, დიღევი ვხვებ და სად
აღარ ვგვებ, რა არ ავიტანე, რომ ბერიკათა მართალი სიტყვა:
გადამერჩინა და უსიყვარულო გზა ცხოვრებისა ხალხისათვის მერჩინა?!
ტანჯული მოვეცი ჩემს ბერიკათს, მაგრამ რაღა ქვანა, რომ ყო-
მარხანა და კახახანა დამხვდა მე იმ ტარძის ნაცვალად, რომე-
ლიც ავაგე! ახლა რაღა ქვანა, ჰა?! მოდი ერთსაც ვცდო, კაცო-
ბნობაც ვაგვცდი ამ ოხრებში, პატრონების ნატამალი თუ კიდევ
შერჩათ!... ოქროს ქისით რომ დავინახონ, ეგება გამარცხდნენ ან
სულაც დაშარხონ. მოდი და დავბაღვ ოქროებს, ჩავუვლავ... ვა-
იშე მიშეუტყვი, ვიღარჩობი, ქრისტანებო, ვიხრჩობი!

(აყვირდება)
მღვდელბერიკა. ვინა ღრიალებს?
(შემოგვივიან გარშემო რიგრიგობით).
ვირბერიკა. რათა ღრიალებს?
თხახბერიკა. რა აღრიალებს?
ტახხბერიკა. შენ ღრიალებ?
კვახბერიკა. რა გაღრიალებს?
ლაღე. ოქრო ვაღამედა სასულეში!
კვახბერიკა. ოქრო?

კურობერიკა. რა ოქრო?
რუსობერიკა. საიღაწი?
ვირბერიკა. როგორ?!
მღვდელბერიკა. რამდენი?
თხახბერიკა. ვისი?!
კვახბერიკა. ჩემი თუ სხვისი? ხელცარიელი, მარტო,
ეულის! ახა დაოთხე ჭენებენებით, ადარ განხო აქ მოთრეული!
კურობერიკა. მათხოვარია, ოქროს თხოვლობის
ტახხბერიკა. ო, რა დრო დავდა, მათხოვარიც ოქროს
თხოვლობის!

თხახბერიკა. რა ფერი ჰქონდა, ახა, თუ ვახსოვს?
კურობერიკა. წყალში ნახა თუ ხელითვე, ხალხნი?
რუსობერიკა. დააცადეთ ხალხო, რას დავხვებით პატო-
ხან კაცის (ლაღეს) ყვითელი იყო, თუ მოწითალო?
ტახხბერიკა. ეგება ჰქონდა ოდესღაც საწყალსი..
თხახბერიკა. შესაძლო არის, სიხმარშიც ნახა!
ლაღე. წყალი!
(ხრიალებს გავირევებელის სახით).
კვახბერიკა. წყალი, რა წყალი?... ჰა, ოქროს წყალი?
ტახხბერიკა. ან, ვარდის წყალი ინებოს იქნებ, ირან-გილა-
ნის ვარდების ბაღის?

მღვდელბერიკა. იქნებ ნაყურისი წყალმუქი მთაში-
ვოს, ამ უღვდელბოში?!
კვახბერიკა. ჰა, ამოშპერ, ამოკალდე, ამო, შე!
(დააყვევარებს).
ლაღე. ლაღე ვარ, ლაღე, თავბერია, თქვენი უფალი.
მღვდელბერიკა. რაო, ლაღეო?!
კვახბერიკა. მაგ სახელს მეტად ნულარ ახსენებ, თუ
გინდა შეგარჩის შენი დედის ხსენი და არ დაგვიწყდეს საყუარის
სახელი შენი, გვსისი, რაც გითხარ მათხოვრის ფერო?!
ტახხბერიკა. მახსოვს კი, მახსოვს, ჭკარცმას, რომ დგა-

და!
რუსობერიკა. ის უღებური ქრისტეს ბაძავდა,
კურობერიკა. ჩვეიც ჭკარცს გვაცვამდა.
თხახბერიკა. თავისთავსაც და ჩვენცა ვტანჯავდა! მერე
და რაო, რა გამოვიდა?!
ტახხბერიკა. არც არაფერი...
თხახბერიკა. ის გამოვიდა, რომ ტყუილბრძოლად გადაი-
კიდეთ დიდი თავები!
ვირბერიკა. აუბედებელი ენა-პირითა..
კურობერიკა. გვერდები გვექონდა ლილისფერი მუ-
შტყარობით..
თხახბერიკა. ბევრეტი გაგვკრიბებს და თავვე დაგვი-
დებს!

კურობერიკა. სამი ბერიკაც მონად გაგვიყვანეს!..
მღვდელბერიკა. სამახალოშიც გვირტყეს რბილებში.
ტახხბერიკა. სიანგლოშიც აღარ ვახსოვთ, რომ მივიშ-
წყვდის ბაღის ბოლოში, რაზემ გვიყვებ..
მღვდელბერიკა. მაშინაც გვეყო, როდესაც იყო, ვაწე-
აქვდა.

(შეუტყვის ლაღეს).
კვახბერიკა. (ყველას). გამოუტანეთ თავბერიკას ტა-
ნისსამოსი, რაც რომ ვადარსა, თავისი ნიღბით, აი, ამ გლახან და
თუ ეს ის არის, რასაც მიპირავს, რომ მოკრებს დაიბეგვება თუ-
მცა, დღესათ მგინე, სცნობა, წინასწარ სტეფო; რათა ზომებში
გაფართოვებულს, არ ჩაეტოვოს ის სამოსი, რასაც ჩემულობის და
მიიბეგვოს გამეორებით!
ლაღე. აგერ ხა არის, ჩემი ბაქალაო ოქროს ყვერცხი, იქით
გაიწიო, ხელი არ ახლით!
(გაითამაშებს, ვითომ ეტებს).
(ეტებს ოქროს).

ყველა. საით გაგორდა, საით გაგორდა?
თხახბერიკა. ჭია-ჭია მავოწენე, მე შენ დედას გაგოწე-
ნებ!

(ყველა ეტებს).
ყველა. ჭია-ჭია, მავოწენე, მე შენ დედას გაგოწენებ!
(ლაღეთა ზიზღით გახედავს მუხლირიკაზე მდგარ ბერიკოსს).
ლაღე. აი, ეს ხალხი მიწას რომ ლოკავს, ერთი ნამცვეც ოქ-
როს უფლისთვის, ერთ დროს ტანხმული და შემართული ბერი-
კები ვახლდნენ, ქართველი ხალხის ზნეს ინახავდნენ. სიტყვამარ-
თალი გაქონდნენ ხალხში და ქველ იბრდა ყველა მათს წინაშე.
(შეუტყვებს ბერიკათა მღვთაბრძოლის და ქველს გადაუდგებს).
ლაღე. ახა და ოქროს ათქიანინ — ქისა ხელთა მავქს, ზე-
დაც ბატონის ხელწერა აქვს და მიფისეული ბეჭედიც ახის.
მღვდელბერიკა. ლაღეა, ლაღე!
(შეიტხალებს).

რუსობერიკა. სიტყვაც ვატყობ, შესრულების სიმარჯვე-
ზედაც!
ვირბერიკა. ის არის, ხალხნი!
თხახბერიკა. უფროს ბოლოზეც ხალი ვუნახებ!
კვახბერიკა. (იტყობარით). ხალი — რა, მაგის მოკონი-
ლია? ბევრი მინახავს მე ხალხიანი კაციც და ქალიც!
ლაღე. ახა, მიიღე ყველაფრისათვის, შე ვაჭისთავა. გმ-
რუაშოლი კვანის უწყურე, რომ ნესხე არ ეტმის, მე თავის დრო-
ზე უნდა შეშტეყო ასწიეთ თავი უსუსურებო, იონაზებო, უფ-
სურებო!!! ახა, ვის გინდათ ტენის შეუვანა ცარიელ თავში, ზე-
ლები ასწიო, კულუსუნდიან ხერხემლის გავლით?!... მაშინ მიქვა-

რე, შევიცოდე მაშინ, როცა უძაღვლა ჩემს ქვეყანაში, კატა ვაყე-
ფი, გამიწერა ღმერთისი.

(დაწაღვლანდებდა).

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ი ა. უნდა შეგვიწინდო!
(თავს იმართლებს ლაღვს წინაშე).

ლ ა ლ ე. მდევლებერიაკიკა ამ ყოფილ კაცზე, რომ არა ვიქვა
რა, თქვენ სად იყავით ვირო, ვირთავავ? თხოო თხავთხაბავ, ტა-
სო-კაკაკაკავე? ნაოთავ, აგრამც კაკამ გაორია? ან თქვენა ხალხ-
ნილ თქვენ სად იყავით? მეწურწურებო, მეტურტულებო, მეპურეი-
ბო, დიდ-პატარაო, ამქარი მთელნი? ან ეს რა არის, მითხარით
აბა, სახლია ჩემი, თუ შარამხანა, კურთა დასავე?!

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. მე დამიჩერეთ, არ აყვეთ ლაღვს, არაფერს
გარგებთ მაგისი დევნა, დალაღვებთ, ისეც რაბია შიშველ-ტირევე-
ლმა, დედშიშობაში, ვიყუყულოო, ჩვენც ვისიამით და სხვასაც
გამოილი ის ლამაზები, სხვადასხვანები ვატირლიკაოთ ბაზარ-ბაზარ,
ვევალთ და ვიყოთ, დიდი გვეწმბა შემოსავალი, ვიხიხიხიო-
კოთ, ვიკურსურკოთ, აქობებს მთქი, მერწმუნეთ ხალხნი!

ლ ა ლ ე. არ შეგონა გორის ციხე,

საგორავად გახდებოდა,
ლაშქარშია თეთრი ცხენი
საგოგავად გახდებოდა.
ჩვენი თავი ცათა სწორი,
ასე დაფიქვადღებოდა,
ჩვენს უარეს, ჩვენი სწორი
ასე გაგვილაღებოდა..

(ლაღვ სტოვებს ბერიკებს, გაღნი).

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ი ა. არ ვაპყვეთ ყვანბერს.. ხორცმა-ავ-
ხორცმა, მუქთათა თქმულმა არ შეგადენით, არ აგავილოთ, არ
გაყუილოთ..

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. ისედაც რა ვართ, ერთი მუქანი თვალსა და
ხელშუა დავიღუპებით და გაავრუდებით!

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. მოდიეთ ადგეთ და ეს ავხორცები ფრიალოუ-
ბზე ჩავხარალოთ თავისი შიშვითი... ჩანდაბას იქით, თავის ყვან-
ბით, გლახის გლახი!

(გლორის დაბობხს, ყვანბერს დაამწვედეს)

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. ვიულოო!

(გლორ ქვეშდას).

ყ ე ე ლ ა. მიწამ პირი გაყოლი...
(გათრევერ გლორს).

(შემოდან უმეთუროდ, მარტონი. აღარც ლაღვა, აღარც გვა-
ხაბერი).

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. ორი აფური გვიწადა თვა-ყვანში ზეითი და
ვევით!

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. ბრტყელი აფური?

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. შო, ვირო, ბრტყელი...!

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. რათა ორიო?

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. მამ რამდენიო?

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. შეიწინა ვი ვართო..

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. შეიდექრ ორი რამდენია, რო?!

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. იცის და არ გუბუნებავ?

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. ტახბერტის რამდენია?

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. ვიცო და არ გუბუნებო?

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. ორქერი-ორი დავაკვიწყებ ამ დამხალ დრო-

ში!
(წუგუნენ ნაღვლიან სიმღერას).

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. ჭავახავ ჩვენსა ციხესა,

მარჯვენა კუთხე სკდებოა,
თავს შემომჭდარა ყორანი,
ლობონში გველი ძვრებოა.

ყ ე ე ლ ა. თავს შემომჭდარა ყორანი

ლობონში გველი ძვრებოა!

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. ზღვა, ზღვა, მივეურავთ უაზროდ.

ნიჩბების მოსახმელადა.

გავალთ თუ დავიღუპებით

არავინ იცის სწორადა.

ყ ე ე ლ ა. გავალთ თუ დავიღუპებით,

არავინ იცის სწორადა!

(შემოდის ლაღვ თავისი ახალი ბერიკონის ქადაგებულებული
ლა ლ ე. სანთლის გუთანს გაავადებო,

შეგ შევაბამ უფელ დევსა,
ზღვაში ხნავა და ზღვაში ვთესვა.
შეზაღვ ვინაფერს თევსსა!

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. (გახაბებული) ლაღვო, ლაღვა, ძმან ჩვეო,
შემოქმედო და სულის ჩამდგმელო, მოგვბედო უნდა..

ლ ა ლ ე. ვირო ვირთავავ, სახლდართოდენც, კურცხალის ნაცე-
ლადა რომ ჩინორიკო გვიცვა უნდათვანა

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. შეგ შეგვიწინდო!

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. მოგვბედო უნდა

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. უპატრონობამ და მარტოობამ ავყორა გუ-

და!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. დაჯერა ხელი!

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. გვალოჯა ვწერი!

ლ ა ლ ე. მიპაჩავს მდვდელი! ახი არ არის, რომ წამოგახლო გე
ანაფორა და ვწერი კი არა, სხვა რამე ვნაბო წაყვეთილო, შენს
ღვთურ რტულს, რაც რომ არ ეკადრება... შა, წამოგახლო ეს ანა-

ფორა?!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. ლუკმა ხომ უნდა ჩავედლო პირში!

(მონანიებით).

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. ძლივს დაფორთხავდით, რა უნდა გვექნა?
რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. ყვანბერი, ეგ არაფერი, წინდ რომ ედო ნაღ-
ველისფერი, ერთ დროს კი თქვენი უთქვანადანსმული ხელის ფტე-
რით იფტევიდა და იღებებოდა, აი, მაგან ჰქმნა სუველაფერი...

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. ხალხროს რტული დავა-წა და ლ-
მ.მდლას გვიტოვავდა!

ტ ა ხ ა ბ ე რ ი კ ა. ერთხელ, ბარგი აქიდა დიდი და რომ ვე-
რა ვხიდე, ხევემ დამპოვრა.

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. წყვილი თიანი გამიყიდა შეგ თიერანში, იცო-
დეს ღმერთმა, ლუკმავურის საშოპრტე ვიყავი მე, სხვებთან ერ-
თა!

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. სიმართლეს არ ამბობს თხა... აი, ახ-
ლაც ქაბოში ვდგავართ, ლტრწამით პირში, ლტრწამში უხსუნქავთ,
ლტრწამი ვტრით და ვიბრეით ლღვსა და ტინში!

ლ ა ლ ე. (დაუწყვებს) ვიცო, შე, ბებუო, რისი მაქნისებიც
ხართ თქვენ ურემოდ, ან მე უთქვანაო! ვიცო მე თქვენი საწვლ-
ლის ფხაბიც და ლოლოც. ბებური ამ მეცა მჭირს სქვენსავით, ვი-
ცი, რომ ბებერი ტუყილიც დაზღვრდეთო, ვიცო, რომ ბოლომდ კაცს
არ გააღვრთებთ, და ამისათვის აპლო, ძმანო, ეს ოქროს ქისა
სქვენს გამოწოვგეთ ლუკმა-პურისათვის და სხვალეგისათვის!

(ბერიკები ოქროს ვანაწილდებენ, ლაღვს არაფერს არგუნებენ).

ლ ა ლ ე. თხის პატრონს ადარც თხის კული!

(ბერიკები თითო ოქროს მიცემენ).

ლ ა ლ ე. მდვდელი, მომხედო!.. გამომიღამა წუთისოფელი, და-
ვბერიდ მაგინ და თქი, რამე გამაწა, ცლიო რომ შევიერთო?

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. ეგ იმის მკითხე, ვისაც შეირთავ!..

მ დ ე ლ. ნუ ბერიკობო, პირდაპირ მითხარ..

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. რა ვიგობა, ახალე... შენი ტოლები

შვილიშვილებს აკანებენ კარგახანია, მაგრამ..

ლ ა ლ ე. მაგრამ?..

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. მაგრამ, მე მახსოვს, ის ცხონებული
დიდდაშენი ას რალაცისა მოიყარა და სწორედ მაშინ, იმ ცხონბუ-
ლმა პაპაშენმა ანახებურისამ კიდევ ერთხელ შეარყია ძველი ქვეყ-
ნა და მამაშენი დიდბერიკა დღის სინათლენე გამოვიწანა.

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა. შო, ეგრე არის, პაპასა ჰგებვარ და ეგ ხალიც.

უფრე რომ გზის ბაღინაწვსავით, იმისი არის..

ლ ა ლ ე. მართლ?

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. ღმერთმანი!

ლ ა ლ ე. წამო, მამო..

მ დ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. წაღი, მე მოგვდე!

ყ ე ე ლ ა. ჩვენა?

ლ ა ლ ე. (ბერიკებს) მუცელს არ გადაყვეთ, ქორწილისათვის
თავი შეინახეთ... აბა, ტაშო, ბიჭებო!

(ცეკვას გაახტებდა).

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . (ლალეს) ვინ არის და რა ქალია? მალა-
ლია, დაბალია? მსუქანია? გამხდარია?
ლ ა ლ ე . ყვავილის სახელი ჰქვია...
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ვისი სახელიცა ჰქვია, ის ყვავილი სა-
და ხარობს? სადა გვარობს?

ლ ა ლ ე . მდინარის პირას ვნახე, ბუჩქის ძირას...
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ალი იყო, თუ ქალი იყო? გზა საით
ავიღოთ?

ლ ა ლ ე . ყვავილი იყო, ყვავილითა მდელით, მუჭში მომწყვედუ-
ლი, ვერ მიხვდი მდელით?

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . შე ვინცა მგონია, ის მალაღია, თვალაღია
და ტანაღია, შენ დალა-დალა ძებე, ეძებ ია-ია, ყვავილი იყო
თუ კიბაია?

ლ ა ლ ე . შენი გოგო იყო მდელით, შენი ია!
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . რაღა დროსია რა... თვადის ბრძანებით
აწნუამ წავაგოთვა.

ლ ა ლ ე . როგორ დაენებე უმზრად, მდელით? ხმა მაინც გა-
გეცა სხვა თუ არაფერი!

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . წარბ-ულვაში ავტყავე, თავში საცეც-
ხლური დავცხე, მდტი რა შექნა?... განა მართო იყო, ჩანებით დაგ-
ვესხა..

ლ ა ლ ე . მერე რა მოხდა, არ გავიგია?
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . სჭულგაყვილი შემოაკვდომია... ქისა
დურტყია, თავი გაუხია...

ლ ა ლ ე . ეგ ხომ შე ვიყავი, თავადის დიდეშვილი... ქისა შე და-
მარტყა... კინაღამ შეცვდი, ცოტად დამაჯღლია...

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . დედისერთაზე?
(შუბტყეს).

ლ ა ლ ე . არა, ქისაზე, ოქროს ქისაზე... ის იყო ვეტი, და...
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . დედისერთასა?
(შუბტყეს).

ლ ა ლ ე . არა, ქისას, ოქროს ქისას...
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ხომ არ შემცდარხარ?

ლ ა ლ ე . დედისერთაზე?
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . არა, ქისაზე, თავბერიკავ, ოქროს ქისა,
რომ შემოგატანეს...

ლ ა ლ ე . არა, არ შევმცდარვარ, დედისერთამ გადამარჩინა...
სად გადამათე?

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . რაი, ქისაი?
ლ ა ლ ე . დედისერთაი! დედისერთა გამომიყვანე, თორემ!

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . (გამასხებს) კარზე მოგადგა, ბედი შეი-
ლო, მადლი ღმერთსა და ფერი-ფერსა ვიქვათ!

(უხმობს იანოს. იანო ვაბოხნდება.)
ი ა ნ ო . „წუალში შეცურდა ირემი,
თან მელა მისდევს ტვითია,

ლ ა ლ ე . გოგოვ მე შენი სურვილი,
მამბრუნებს წისქვილივითა“.

ი ა ნ ო . „სადაც დაგიჟკვავს იქა უჭვი,
ბაცაყურო, ჩმახაო,
ჭერი ისევ ამოუშლილად,
ჩემს გულში ჩაისახაო!“

ლ ა ლ ე . „გული რად მოგდის ქალაო,
სიტყვა რაღა გაქვს ავია?“

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . „საწუალი, ვის იმედი გაქვს,
ვინა გუავს მატრალია?“

ტ ა ბ ე რ ი კ ა . (ლალეს) „თავსა ნუ მისცემ სევდასა,
გულს ცეცხლი მოკიდება...“

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა . (ლალეს ამშვიდებს).
„ის უფრო ცუდი იქნება,
ვინც ამას წაეიდება...“

ლ ა ლ ე . (ბერიყებს) „აბა, რა გვაგებინო,
თუ არა გავიგონა რა?“

ი ა ნ ო (ლალეს) „სანამ ქალი ვარ გაჭარბე,
არა დაგილევ ჭავრსაო,
გზაზე რომ შემომეყარო,
გირჩევ გადადგე გზახაო,

გადავალ გომერისკენ,
სანლით შევარჩევ ქმარსაო,
თუ იქაც ვერა ვიშოვი,
ხევსვლის გავყვები ყმახაო“.

უ ვ ე ლ ა . „იარე ბიჭო, წავიდეთ,
გზა შევარჩიე ჩვენი მტრისაო“.

ლ ა ლ ე . „ქალი, ამ თვალთა ნათელიო,
ქალი, სახე გაქვს შისაო,
ქალი, შენება ვინ მოგცა,
სამოცი ვარსკვლავისაო.“

მთავრე ხარ მანათობელი,
აოზღუზისა მთისაო,
შუქი ანთებს ქვეყანას,
მაგ შენი თვალისხაო.

ცაში ნაბანო ვარსკვლავო,
ხელით დასაჭერო შისაო,
გახსოვდე მომგონებდე,
მე შენთვის ცრემლი მდისაო“.

ი ა ნ ო . არა მართლათ!
ლ ა ლ ე . მამ მართლათ...
ი ა ნ ო . მართლათ, ბიჭო?...
ლ ა ლ ე . მართლათ, გოგო...
ი ა ნ ო . (ლალეს მიეფერება) ვერცხლისა თასად მაქცია,
რო დენით ავეცხებოდე,
ლ ა ლ ე . დაფერილი შენა წითლად,
შეგსვამდე, შეფერებოდე.

ი ა ნ ო . ანა შენა ოქროს ზრთოთაი,
კალთაში ჩავეშლებოდე,
ლ ა ლ ე . ან შენი ნაშვლის ყანა შენა,
რო ფხაზე შეეჭებოდე.

ი ა ნ ო . ანა შენა ვარდი, ყოილი,
რო პირზე დაგებებოდე.

ლ ა ლ ე . ანა შენა მოვის სერაგი
რო გულზე დავადებებოდე.

ი ა ნ ო . ან შენი ნაწაღური შენა,
გულს ჭაჭრად ჩავეჭრებოდე.

მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ცანგალა და გოგონა და
ცანგალა გოგონა,
გოგნი, გოგნი, გოგნი, გოგო,
— აი, გოგონა, გოგონა,
უ ვ ე ლ ა . ბანი გვითხარი, ბიჭეო,
სიმღერა ვიქვით ხმინი,
მკლავი დროზე გზალეო,
ხვალ იქნება გვიანი.

ცანგალა და გოგონა,
ცანგალა და გოგონა,
ცანგალა გოგონა,
ცანგალა და გოგონა,
გოგნი, გოგნი, გოგონა,
ეს ბიჭი კარგად თამაშობს,
თითის წვერებზე დგება,
ამან რომ ცერი ოტიროს,
ნეტავ ვის დაბარლდება,
ცანგალა და გოგონა...
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . (საქორწილო ცეკვა-სიმღერას გაახერ-
ბენ, ერთბაშად აწიში ხმები ვაისმის).
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . მგონი, რომ დაგვაბეჯლა იმ ბინძურმა
კვახანტრმა!
ლ ა ლ ე . თვადის მშობე შემოგვისია — რამაზ, ვარაზ, არმაზ და
ბაკურ, მოდიან თავადები!
(შეშინებულა).
ი ა ნ ო . პირველ ღამეს წავაგრომეცენ
მ დ ე დ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ვიამე შევილო, შევილო და რა შე-
ლო...
ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . რატომ ეშვი არ გავცარი, თავის დროზე, კვახ-
ბერსა..

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. თავი უნდა მოგვეკეთა თავის დროზე!
რ უ ს ო ბ ე რ ი. ცოცხლე უნდა მოგვეტუპრა, ის ზებრი
კვახაბერი!...

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. ჭერი თავი უნდა მოგვეტრა, მოგვეთაღა, მოგ-
ვეტუპრა, მერე ტანი გავგვეტრა!
ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. მერე სტერი პოპოტივიში და...
თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. ერთი კარგი გუდასტერი ვეჭენებოდა!
ლ ა ლ ე. (დაბნეული). საქმე წახბა ბებევი და ახლა რა
ქვანათ?

(წირალებს).
რ უ ს ო ბ ე რ ი. მღვდელი სად არის? მღვდელი თუ გვიშვე-
ლის!
(ეძებს).
მ ლ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. მღვდელი რას გიშველით, როცა ხართ
შოშველი, ამ ტრალ მიწორზე, თანაც ამ შოგულზე, შუადღიგუ-
ლზე?!

რ უ ს ო ბ ე რ ი. ხომ ხედავ, მოდის ჭარი, მღვდელი, დაწერი
ჭარა!
ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა. (მღვდელს). რატომ კანალებს, და რატომ კა-
რკლავ თალებს?!

ი ა ნ ო. (მამას). ჭვარი გამოგვსახე და ჩვენ თვითონ მივხედავთ
საქმეს!..
მ ლ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. (იწეებს ჭვრისწერას) — ჭვარო-ჭვარუ-
ნაო, რკინა-ვარდნაო, ხეო-ვახისაო, ვაზო-ქართლისაო!.. აბა,
მტო რა ვქნა? აბა მტო რა ვიქნა? დამე მაინც იყოს, დამე
ბნელი, რომ სასიყვარულოდ გამოვლით ხელი და გამართოთ ფე-
ხო...!

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. მოდიან, საჭურისები მოდიან!
(მირბო-მირბიან).
ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა. მოდიან ფალოებით, ხის პალესებრით!..
ლ ა ლ ე. (შეშტოლი) ჰა, იანო, რა უნდა ქვანათ, რა უნდა
ვქვავთ!

ი ა ნ ო. (ლაღეს) მაშ არ იცი, რა უნდა ქვანათ?
(შეუბღერს შემწიხებულ საქმრას).
ლ ა ლ ე. ნატვისთავი, რომ არა მაქვს, აბა, რა ვქნა?..
ი ა ნ ო. (ნაწყენი) რაო, რა თქვი? ნატვისთავი არა მაქვსო?
შემოხმდე, მე ვინა ვარ? თითხიარვი? დაწლი-უკივი, კოქსისაფი?!
ი ა ნ ო. გაჭრა, აი გაჭრა!.. მე შენი ნატვისთავი ვარ, არა გაჭრავეს
არა გაჭრავეს? გინდა გიხიხრა, შენ ვინა ხარ, ანას იქით? არც კაცი
ხარ, არც ქალი ხარ! (ბერიკებს) რაკია ამ ოქროს ჭიას გამრავლე-
ბის ენობა, შეშოშვეთ თავებში!...

ლ ა ლ ე. (იანოს). ეგ რა მიხიხარი, ეგ რა თქვი იანო! ეგ რა
თქვი იანო! ეგ რა თქვი, ჰა, ვოგო! იქნება დაფქვი და ხმა ამოი-
ლდე! მაშ ჭერ არ დაიფქვავს? მე დაგაფქვეყინებ, თან გაგაყრე-
ყინებ და მოგაწვლინებ, ჩაგაყრეყრინებ და ამოგაყრეყრინებ?!.. აბა,
მიუტრე ბებევი, ფერხული დასახეთ ერთგული, შეჭართო წრეს-
რული (ნახალზე დააკორებს. სცენის სიღრმეში გასარაკებს. ბერი-
კები ფერხულს წააბანენ. იმის ცხენს უჭიხინი. (ც ე კ ე ა). ნახალზე
შეძარ. იანოს ხურჯინიდან ამოყვანა თოქინა, ანუ ჩვილი და სე-
ხელს არქმევს).

ი ა ნ ო. ეს პირველი შევილა და მოდი ფარნავაზს დავარქმევ!
ლ ა ლ ე. თანახმა ვარ ფარნავაზის!
მ ლ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. ხალხო, კვლავ დასაბამიდან ვიწვევთ,
ამინ, იუს ფარნავაზი!
(ახლა მეორე წრეს შემოატარებს ლალე იანოს. ახალი ჩვილი
ჩნდება).

რ უ ს ო ბ ე რ ი. მირიანი
ლ ა ლ ე. თანახმა ვარ მირიანის.
ი ა ნ ო. ეს, მესამე!...

ლ ა ლ ე. მესამე შეიღებ მე დავარქმევ, მოდი, ვახტანგს დაეუძა-
ბებს!

ი ა ნ ო. თანახმა ვარ!
კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. იწებს სხვა რამე დაგვეტრა?..
ი ა ნ ო. რაოა კაცი!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. ცხენი გაწუდა უშემლობით და...
ი ა ნ ო. ვახტანგს კი ვირჯე ვერ შევქვამთ, არა?!

რ უ ს ო ბ ე რ ი. მუზარადე ჭვირი ჭდება, ივაც ჩაიღი!

მ ლ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. ახლა ისა, თვითონ თავი, რაზეც შეუძ-
რად იდგები...
ი ა ნ ო. მერე მგელის ამოტყფრა მუზარადეც, ეს ცოტა
ღირს?!

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. ამდენ კუბდაწარობაში გადამუნდა ხელოსა-
ნი!

ლ ა ლ ე. თუ ეგრეა ვირბერკაც, შენ მონათლდი...
ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. მურტუკაში გლახო ერქვას!
ლ ა ლ ე. აგრე იყოს, გლახო ერქვას!
ი ა ნ ო. თქვენ გგონია, სახელმწიფო ებრძებათ საქმეში? რამდენ
შუქთხობრას ვიცნობ, დღი-დღი სახელმწიფო: ბეჟან, ბედი, ალექ-
სიონ, მანონარ და ანდუგუფრა!.. ნაგა-ნაგავს გააჩენენ, დღე სახე-
ლებს დაარქმევენ, მერე უფული გატენიან აყვანში და ოქროს შიპაქს
ამოსაღებენ ლაქებშიაყ!

ლ ა ლ ე. შეილი უნდა გააინო გონებითა, სამშობლოზე გო-
დებოთა.

ი ა ნ ო. ტუყით ვოგო მომენტრია, გენაცვალე, მოდი ერთხელ
კიდევ სცადე!...

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. თამარი
კ ვ ა ხ ბ ე რ ი კ ა. და ქეთევანი!

ი ა ნ ო. თამარი და ქეთევანი
(ამოიყვანს ორ თოქინას ხურჯინიდან).
ლ ა ლ ე. (იანოს) მოდი, ჩემო თაფლის გულავ, კიდევ ერთი
შეიღვი ვცადო, ნახლარა დაუძახებო!..
(მიხუტებს).

ი ა ნ ო. (ურბოსი) მოჩია, კმარა, ცხრა თვა მუცლით მე ვა-
ტარებ, შენ კი არა ათი შეილი — ათერ ცხრაო, ოცი უკვე ასო-
თხმოსი აბა, წლებზე გადაყვანე, თვლითაც დიდილები კაცი, ქალ-
მა რა ქანსა!

ლ ა ლ ე. ხუთიათას ხუთი დღე გამოვიდა...
ი ა ნ ო. გამოთავლე! დღეებს კიდევ დათვლი ლალე. მაგრამ,
სხვაფრთვ? ვინ რა იცის რა დრო დგება, მარტო პური გაჭირდ-
ება! წელი აღარ მოვარდება? წარდენა არ გამოვრდება? თოფა
აღარ გავარდება? სხვას მოვუგებ, ჩვენსას არა?!

ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა. კარგი, მორჩით, გათავეთ, გეყუთ, რაც დრო
გაატარებ!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა. ეგ ხალალები, რომ დანიეთ მაგოდენი, მშო-
ვრები გყავთ, სახლიც ასაშენებელი გაქვთ. მართალი ვარ?

ე ე ე ლ ა. მართალი ხარ!
მ ლ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა. მოდი, სახლი ავაშენოთ, ბერიკებო,
ჩამ-ჭურჭელით დავამშენებოთ.

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა. წინაც ვაჩი ვაეუშენოთ, ზედ მტევნებით შევუ-
ფეროთ, სწანახელიც მოვუშენოთ!

ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა. ქვეყრი, სარცხი, თუნგი, ხაპი, ორშომი და მა-
წაწაბე!

თ ხ ა ბ ე რ ი კ ა. აბა, მე და აბა, ჰერი, აბა, ქაჩხა, აბა, ხერ-
ხი, თარსაო და კუთხის ქები, ხელფოო და წაღღენიბი!..

კ ვ ა ხ ბ ე რ ი კ ა. გეო, მეო, ბერიკაც და ლალო,
ქვეუდად სომართლით მქადაგო,
შენ გენაცვალეო!

ე ე ე ლ ა. შენ გენაცვალეო!

ი ა ნ ო. „მარალოო, მარიალალოო,
ხალალები ვინც დაიბრეცა,
იმას მიხედო“.

ე ე ე ლ ა. „მინანის დედა ნატროლობს,
მონანის გათხოვებას,
მინან კი არა ნანულობს,
ორი აყვანის რწყებას“.

ფარნავაზ, ვახტანგი,
ერეკლე, თამარი,
პიპა და ქაქანა,
ქეთევან, ზაალი,
დეო, ისარონი ამინ“..

ფ ა რ ა დ ა

მომხმადებან მემორად

(მემოცივიდებთან აფორიაქებულ ბერიკები)

ლაღი. მოდიან, მოდიან, შუე დაბანელეს, ისე ბზინავენ... რუხო ბერიკი. ლაღი, ვინ-ვინ ვიქნები? ამასწინაზე როგორც გვიხარია, ისეც ხიანი?

ლაღი. როგორც ვართ და როგორც გითხარით! ვაიკონეთ და შეიტკაჟუნე მაგ ყურებში, შენ რუსობერი იქნები მეთქი! რუხო ბერიკი. რომ ამერიოს, რომ შემეშალოს, შერი რაღა ვქნა, უფრო ენა ადამიანიო...

ლაღი. რამ შეგაშინა, პაპაშენი ტომიერ რა ტუელიდ გაკვე? მეუფ ვატანგი მიეჭეხა, მუხლაპირთა და მელიქსეძე? ბალადაკა გაახურე, გესხის, ბუჯა, სამოვარი ააღუღე, და დელი ტაჟაუკი ჩაიცი, ეს თანგრა ჩამაიხმე!

რუხო ბერიკი. ვაიმე დედაე „ტარაჟან დედაე რუხილ, კომარ პო დუღუ ზოღადო!“

(რუხულ ენის გასატეხს ზუთხავს).

ლაღი. შენ თუ იცი მაქაქოსა, რა უახი აქვს თამბაქოსა? მაქაქოსა. თამბაქოს არ გეახებდით, სადაღაქო შხაღა მაქვს, ავაქოღო, ჩაშოვარსო?

ლაღი. ძალუაშენს ჩამოარსექ საპნოს და საპარტიბელს დეი-ხსნები დედოღან და კვახაბერის ნიღას შექაქნი, ყახულხა ხარ?

მაქაქოსა. ვაიმე დედაქო კიდეღ არა, დამესოზნაო, ი, ოხერი კვახაბერი, თავი გაბერილო ჰქონდა, ტანი ჰქონდა ვახაბერი, ვებერი, ვებერი, ვერ ვავებრე, ნარჯრტები ჰქონდა ბეჯილი...

კურობერიკი. (შემკრთალი) დიდი ჩინი ჩამოდისო, მგონი კრონიწილე ამბობენ, უპირველეს ნამესტინიად. მეფის ნაცვლად დღუშინავით, მართალია?

ტახტბერიკი. მოხისელეს თურმე კაცო, დიდი მუხები დაჟუ-რათ ამ დღისათვის, გადაუბ-გადმოუბიათ, მდინარეზე გაუღვიათ, მართალია?

ლაღი. მართალია როგორც მუხტი, ისე უნდა შევერათ ხა-თქმელი და სანებინელი, ჭვალეთი უნდა გავუფარო ნეტესს შო? მართალი სიტყვა იმ მუდრეგ თავადს, „ჩაიხაღებო აოქრ ზედ-ზეი-ზედა, დღეს ეგრე უნიფოთა, სახაღობ და საჭაროთა“, მთელი ჩვენი ჰირავარია, რად რომ თავზე გადავხვამა, ტანზე უნი-და დავახაზოთ, შოველაზე, ის დღე დადგა... საქმეს მივებ უნი-მღვდელი კამათაჲ, შირონი ჭვარი, ენაზი წყოლი, რაც საქირთა ჩა-ღმა მოხალთა, რაჟღელაყიდლთა გამოსანათლად, საქრისტიანად მოსაბრუნებლად, შხად იქონიეთ, წმინდა სანთლებიც არ დაგავიწყ-დეს მუდგელი...“

კურობერიკი. (მორიდებით) იქნებ არ ღირდეს თავბერი-კაც, ვაგარავრებულ ზღვლ თონენი თავ-პირის დანჯა, ეგება ცოტა გამოუწუნელ-გამოვუტოეთ?

მღვდლებერიკი. (წუწუნებს). ყოველ ცისმარე მამლის ყოილზე, ჭვარზე მგონია თავა გეგეშელი, სახსრებიც ისე აბტივიდ-ბიან, ეს ოხერი, თოქოს ლაგურელი მქონდეს დღე დადგა...

იანო. (დაცინით) რას სულწიმინდობა მამაჩემო, ბერიკა ხარ, განა იესო, სულ უბრალო ქართველი გვიჩს, ცხელ-ცხელ ჩინორიკის დაეცილე დამოთ და ის დავიგება.

ტახტბერიკი. მე ერთი ცხარაუდა მახხარა ვარ ამ ცოქენა მიწის, ქვეყანამ ივის და რით ვერ გაივით? კუჩანის თავის კუჩუ-ეეოსა დამოქეროს!

ტახტბერიკი. ერთი მოთხარი რა დავაშავე, რაზე ვეწამო სხვაზე ჰტავა სხვათა ნათრევა, განოხავალი საპნოს თრევი?

რუხო ბერიკი. რათა მღაღღეს ის ოქროს ვერძი, სულერთითა-ნად სხვისი ფარეშო, სხვათა კარებწინ, მოთხარი ერთი!

იანო. (დაცინავს) ეგა მცოდნოდა... ქვეყანა თქვენზე ლაპა-რაკობდა, ქვეყანას თქვენი იმედი ჰქონდა, თქვენ პირეს ამბობდა. გინდ მამაჩემზე: ამ ბებერ მღვდელზე, შოთი რომ სკურავას საკუ-თარი ჰირის მორევეში, რა არ მესხობდა სანაქემო სხვა დანარჩენებზეც. კრწანისი ვიღვლე გაღლებილი მაჩაბელით ბუნდი ადღგაო, ეგრე ამ-ბობდა ხალხი თქვენზე. ახლა, რა მოვლით? რა გეგარებთ? შენ ტახტბერიკა, შენც თახბერიკაც, ვირბერიკაც, ცრემლებს ნაცვლად

კვლავ ჩინორიკი გეგნევა განა? შენც თახბერიკაც, შენცა უნდა შეგნევა განა?

(დაუტრიალობდა ყველას ცალ-ცალკე).

კახტბერიკი. ტბლობას რა სჯობს ადამიანო, ახალ მეფე-საც თაფლ-წყოლი ვახტა, ამდგეს რეგა და ჩვენც წინ გადაგვსახს. ვირბერიკი. ჩინიც მოკვეცს და სხვაე ბერიკ რამ ქმნას, სა-სკეთოს!

იანო. კაცობა წამხადარს, რად მინდა თქვენი უსანიდან წინ გადასვლა? მეფის ხელით? იცით რას გეტყვით? მორგე ყოილზე უტყრო მამლის, რომ არ ვაგარავრებო სახელი მამრის და არ აუიღ-დეთ შიშის ყოილით, თქვენს მე ვტყუარ, თქვენ რე ჩემი თქვით! (დარბაზში სინათლე იწებება სტუმრების მოპარტანების ნიშ-ნად).

ლაღი. მოვიდნენ, ჭერ ვარგად მივესალმებოთ, გულწეხლით, თავის დავკრიო... გამივინო?... პირველ სურათს ჩვენ დავიწყებთ. მე და ჩემი დედა-კაცი აბა ჰე და აბა ჰერი!

მღვდლებერიკი. დიდებულბებს ვესალმებოთ...

კუჩო. უფრო დიდებულბე!

იანო. (ცხალებს სურათს) ზოგას კაცსა კაცი ჰქვია, ზოგას

კაცსაც კაცუნია.

ლაღი. ზოგ დედაკაცს დიაცი და ზოგაც დიაციმაცუნია...

იანო. მე რა ჰქვია?

ლაღი. უფრო დიდებულბე!

იანო. აი, დარდუბლა, შენა, რაც ახლა თქვი, ეგ თუ გე-რა?

ლაღი. ზაჰრამულა, კიდე, შენა!

იანო. ციხე-ციხულბა, პირი, ზურბება, ია კიდე შენა!

ლაღი. მუცლის ვგრეზ და გულს ნახება, არ ვეიგება?

იანო. სუვეჯლა შენა, ძველიც, ახალიც, ყველა ჰირა შენ, ვერ-ნოსახალი!

იანო. მიშველით, ხალხი მომკლეს, მიშველით (იწყებს ყვირილს).

(შემოდის წყარავის მეველი, ციხისთავი აზრო).

აზრო. (ლაღს) რა ხმები იყო? რაშია საქმე?

იანო. ვიდეც ოხერი გადამეიდა, პატრონს ქალს აგერა, ნახეთ დიდებულბე!

(კახის კალას წამოიხდის)

აზრო. ამას უფურთო, ამას შეხვდით!

(მოაქრება მომწველებელი).

ლაღი. რას შერები ქალი?

(გაუწევს იანოსავე).

აზრო. (ლაღს) პოი, შე ოხერი, ჭაგების დრო!

ლაღი. ჩემი ცოლია, ბატონო, ტყუის!

იანო. არ დაუჭერით, ბატონო!

აზრო. ვიღა უჭერებს, ძუძუცოკორავ, მიოხარ, რა მოხდა? (ხარბად უფურცებს).

იანო. (მასწავლებლი) როგორც აფთარი, ისე დამაცხრა, მი-ტრონას ქალს... სხვა რე გამეც, ისე უფურად... კახა ვახაზა, ნი-ტრონას მარას მარტენინება, ძალღეით მქენდა, თანაც, გუა და გუა, იგრა თუ ვინცე გამომეხარნა, მე საცოდებო... ძეწვევით შე-მხნა, თანა, დღეების, ჩამოაგლოცა დღაღაღებო... თანაც მხალაღვდა... ბოლოს, ბატონო, რაკი დამღობა, დამცა ამ სერზე სკა-პი რომა დაგს დიდი ზღმწიფოს ჩამოაქრომოდ და...

ლაღი. (აზროს) დედაკაცია ჩემი, ოხერი, არ დაუჭეროთ! ტყუ-ილებს რომავს...

აზრო. მე შენ დავგროვებ, ჭერ დამაცოდე!

(იანოს მიუბრუნდება) შერი, გოგონი, შერი რა მოხდა?

იანო. თბელი აგური მომხვდა თავში, მაგის დარტყული, ჩვე-ნი ქართული...

აზრო. ჩვენი ქართული? რომ ვერას ვახდა, ეგ ოხერი, აგუ-რი დავგრა?

იანო. ზედ მეფის ხაზე იყო აგურზე გამოხატული... არ მოე-რიდა არც ამას მზეცი, წამაქცია და ან ვახაზაბა, ანდა შეშობლა.

მგონა, არც ვიცო... თავბრუნდებდა, გულსშედილდა და არ ვიცო რა, თუ რა იღონა, ამ დროისდროშა...

ლაღ. რაგბს რაგბს, შე ენაშტარალო, შე ცეცხლის ალო, ნე-
ხეუ მხრინოლო, რაგბს ბედავ? რაგბს მიპარავ? თინაც ამ
ოხერ იასულდანი, ციხის ვირთხისანი...

აზნო. შე გაგვიგობებ, დამაცა ჭრა, გაგაცამებერებ.
(ხეუ მიიხაბ).

იანო. შე არა ვიცო რა, შემამოწმონ და სასუხი გამცენ ჩქარა
ველიდ, ჩქარა ექიმო?
(დაუღება ძირს).

აზნო. ექიმოც ვარ, შენ გენაცვალ და ვექილიც ვარ... ი-
წი და კარგე მიჩვენე?
(მიუჩინდება).

იანო. აბა, იხილდე!
(მოთმომელებს ბარძაყს საკომოდ გაბედულად).

აზნო. ვაი, რა თეთრია, რა ბროლია-ბროლია... ამაზე ძალა-
დობა, სად გაგონილა?
(ლამის შესანსნოს თვალთ).

იანო. (შემპარავად) წუე პირველად, მანინა ნახა, სერზე, მე-
ორედ ახლა...

აზნო. რას ამბობ, მართლა? სულ გარუქული დაღის ქვეუა-
ნა კიდევ აიწი კაბის ქალთა, შემოგვედ და ფასი ნახაძანე?
იანო. რისა ბატონო, უმწეო ქვეუნისა?

აზნო. როგორ თუ რისა, ემაგ ბარკლისა?
იანო. არ იყიდება, ცალი ქოში, ბატონო ჩემო...

აზნო. თუკი ეგრეა, რა მოგეცო ორში, თვის ამბებით?
იანო. მაინც რაებით?

აზნო. დემტარამბებით, რამტი-რიმბებით, რამდენი უნდა
გადავიხალო?

(ნახად, შემპარავად).

იანო. ბევრი არა, ერთი ნიფხავიცა კმარა... ახალ ნიფხავს
ხომ მიყიდე?

აზნო. ჰი, ჰი, ზიზიასა... სულ ბავშვია...
(იყვირებს აღტაცებულ).

იანო. აბრეშუმის, სრიალასა?
აზნო. ჰიი ჰიი, სრიალასა
(ახტი-დახტის სიხარულით).

იანო. იმის ზედა ამხანავსა?
აზნო. იმის ზედა ამხანავსა, მაშა, მაშა!

იანო. ამხანავსაც პრიალასა?
აზნო. აბა მა რა, პრიალასა!

იანო. ძუძუ-გულის დამფარავსა?
აზნო. ძუძუ გულის დამფარავსაც, ჰიი-ჰიი!

იანო. სრიალასა, პრიალასა?
აზნო. ფარი-ფურჩას, სრიალასა, ჰიი, ჰიი!

იანო. ოქროს თორმეტ ფიალასა?
აზნო. ოქროს თორმეტ ფიალასაც, ჰიი, ჰიი!

იანო. ბროლის ჭურჭელს, წრიალასა?
აზნო. ბროლის ჭურჭელს, წრიალასა, მაშა-მაშა!
(ეგშე შეღის).

იანო. კიდევ რასა, გენაცვალ, კიდევ რასა?
აზნო. რაც შეგპირად, სუვეელასა, იმასაც და ამასაც!

იმიხიბის-იმასაც!
(თან ცეკვავს).

იანო. ოქროს წითელ სამოვარსა!
აზნო. ოქროს წითელ სამოვარსა, შიშინასა, სისინასა, დაბდე-
რილსა, ჭრისინასა...

იანო. ვაიმე დედავ, შემებერე!
(გულს მისდის).

აზნო. შეგებერავ, მაშა-მაშა
(ხელში აიტაცებს).

ლაღ. მუხრანული შიროც თქვით ბარქამ და, დასრულეთი!
(ავანსენაზე მდგარი ანო და აზნო მღერინან გულუბრ ყიდაზე).

„მუხრანელმა გოგომ მიიხრა,
მუხრანამდე გამოჰყო,
ღვიწის განმე, პურსაც გაქმე,
მერე, ყანა მომიტეო.“
(იანო და აზნო გადიან).

ლაღ. ამას ვერ უყურებთ, ამ ქიან გოგოსა, თუკი ვეწვივებ...
ვერავინ მოითკვას... არა და ცლილა ეგ ჩემი... ნამდლდ... მუქქს...
არ შეტოვო, წმინდა მანდლი არ გემის, გოგო! შე მეტყუარავ.
ხალხსო მიშვედეთ, მომხედეთ, ამიშვით! (შენიშნავს თხაბერიკას)
თიფიკანთი ბოჟო, ხომ ხედავ მიკრის — მოდი შე თხავერავ, ამი-
შვი!

თ ხ ბ ე რ ი ა. ძალიან გვიბრ?
(აუღულვებლად).

ლაღ. (გაწურებულ) სული კბილით მიკრავს...
თ ხ ბ ე რ ი ა. მეც მიკრის. უპბილობა შეიბრს უფულობის-
გან შენ კბილით შვგრჩენია პირში და რაღას სჩივ? უფულობის-
გან — უპბილობა მიკრის, უპბილობისგან შვრის ფუფს ევაშ,
შვრის ფუფსიგან — ქიბინი მიკრის, ქიბინისგან — ყოცის ღღა
შვამს, როშა მოზოხს, გროშა მოზოხს, ირანულ ქოშა მოზოხს... ვერ
უყუდე სხვამ უყდა, სხვას მისოხვდა და ღკარო აი, ხე, უპბი-
ლოდ, უპბილოა და უშვილოდ!

ლაღ. ამიშვი და ბედს გწეც. თხოი!
თ ხ ბ ე რ ი ა. ზღაბრების დრო წავიდა, ძმარო... სიტყვას რომ
ძალა ჰქონდა, შენ ეხლა ხალიცა იქნებოდი, მარტუნ არ-არაშიდი, მე-
კი მიხი ვეზირა, ჭავარ-ბარშვიდი!
(ამთავრებენ სენას. ლალე ხალს მიმართავს).

ლაღ. ჩვენ-ჩვენი ჭირი გიხარით, ხალხრო და ჭერი თქვენ-
ზეა. თქვენცა თქვით მხს არავინ იღებთ? გამოლო, იავ! — სხვი-
სა ჭირის — ჩხირით გოლის დაწუნას ხალხი შეტეხია და ნტავა ჩვენ
სა ვერის, თამოსსატრლო. არა რა გვიბრის, შენ შემოგვედოს შე-
ნი თავებერკა თავებინადა!!!
(იანო გამოდის ლალესთან).

ლაღ. (ლალედ).

„შეუფესა სამი ვოხოვე:
ენა პირი ხელგვანა.“

იანო. „აჟი მოგცა, რადა გინდა,
ბერკია ხარ ხელგვანა!“

ლაღ. ზედ საქდომად ლურჯა კვიცი,
წინ მინდორი ველოვანი.“

იანო. „აჟი, საქართველო მოგცა, ქართველი ხარ, სხვა რა
გინდა?“

ლაღ. საკონენლად თეთრი ქალი,
ტანწერილი და ფერკვანი.

იანო. აჟი მოგცა, ჩემი თვო,
სხვა რა გინდა?!

(მღერინან).

„ცაო ვარსკვლავიანო, ქალო თვალმბზწიანო,
წითელ მოვისპერანგანო,
შვიდგან შეკრალი ლლით, ღლითა,
შენთან ყოფნით დამათო.“

იანო. ვერცხლის თასად შაქთა, ღვინით ავეცხებოდე.
დაფერილი მქნა წილიდა, წითლადა,
შემსმადლ და თვრებოდი,
ჩემით ვთვრებოდი.

ლაღ. ან შენი ნამგლის ყანა მქნა, ყანა მე,
მომკელად შეგეტყუებოდ მხოლოდ მე.

იანო. ან მქნა, ვარიდ, ყვავილი, ყვავილი,
რომ გულზე დაგადნებოდე მხოლოდ მე.
ქნის და არავის კალმახი ნტავა მქნა, ნტავა მქნა,
შენ ბაღედ მომქეცოდე შემაღდე!
მოგდედე და გაგიბოდდე,
მომდედე და გეწერედ, მსდიე, მე. მხოლოდ მე...
ო რ ე ვ. ან შენი ნამგლის ყანა მქნა, ყანა მე,
მომკელად შეგეტყუებოდე მხოლოდ მე,
ანა მქნა ვარიდ ყვავილი, ყვავილი,
რომ გულზე დაგადნებოდე მხოლოდ მე.

(სომღერას ამთავრებენ).

იანო. წამო, ჩემო თავებერკავ, კიდევ ერთი შვილიც ცვალოთ,
თავი შვილიკანოთ!

(თითქოს გატაცება სურსო თავისი ლალესი).

ლალი. იქნებ მუზარადი დაპყვეს, ვინ იცის, რა დაბი-
ლოში?

(ენებმწოდლოლი ცოლქმარი საბერძნეთი მოედანს მიატრევიტს,
გამოდის მღვდელი).

მღვდელ ბერია. ამით ვამთავრებთ სანახობას ცოლისა
და ქრისს... ბერკაობის ტანუ შეხვულა ხელი, უეხი და სხვა ნაწი-
ლები რაჟი ნახეთ, ყვერისი თავსუ გახვლებო, ვაცხადებთ ახალ
სანახობას: კვირგადავლილ მხარისს ველზე, წაშეპის სისწრაფით
შეზარაველებო, ისლამიანთა რიანულ წეზე უარისმქმელი, მართლ-
მორწმუნეთა სქულის ქადაგი, ქართლოსიანთა დიდი თავადი, ბუთ-
ქუნ-უთუქაა ბაკენ ნარდებით, განაცარი თავგანსავლით და
შვილი ამბებთი ვაწყებთ და სენად გადავქციეთ! (ხაბული ბზუ-
ლით შემოვივადებთან ბერკებო. მღვდელბერკეკ მათთან ერთად
სამ ხმაზე ბზუი).

ტახბერია. რაღაც ბზუის, რაღაც მოჩანს!
ვირბერია. ბუზისოდენა, რაღაც გამოჩნდა
თხბერია. აქეთკენ მიდის, ჩვესკენ მოხზუის! როგორ
მოვიქცეთ?

მღვდელ ბერია. მოდით გავიქცეთ და არ ვიქცეთო!
ლესა ვეთხოვთ, ის გამოიგონოს... ლალი, ლალი...
(შემოღიანს ლულ და იანო ნასიყვარულევი).

იანო. აღარ დავაცადოთ არფერი... რა იყო კაცო...

ტახბერია. სკათ თუ გახვებო მშვიტმა დათვმა და ის თუ
ბზუის!

ვირბერია. ნამდვილად სკათ გახვებო!

ლალი. რა სკათ ვირო, ვერა ხედვ, რო კრახანა ბზუის!

იანო. არც ფუტკარას ჰგავს და არც კრახანას... გოვრით მო-
გორახს...

ტახბერია. შენ მართალი ხარ, ფუნგიორგალს ჰგავს ხა-
რახულაჟს ბუვას და ის მოაგორებს, აბა, გახვებო!

მღვდელ ბერია. თან გაიზარდა, სულ გავირთხავდა!

ლალი. გუშლებთან, ხალხნო, ვირთხას რა უღვას, თავად ჩამო-
გავს!

იანო. დღისი პირივით გადაქაჩულა, ვიამე ხალხნო, ჩაღმა
არ ხურავს!

ვირბერია. თავქუდმოგლეჯილს, უჩაღმო თავადს, პირვე-
ლად ვხვდავ!

ლალი. თავადი მოქრის შენი გულსა!

მღვდელ ბერია. ჩვენს-ჩინა-მასა ქუნა-მარებში შემოსე-
ლა უბრის...

ტახბერია. რომ გაიჩიროს, ჩინიი კედელს ვერათ, თუ
რა უნდა ეწაი, ლალი, გეთხარა?!

იანო. ვაი, გამოძვრა, გამოძვრა... გვიჩრიე რამე, თავბერია-
კაჟ!

ლალი. აქ ნუ დავხვდებით, ხალხნო, მოწყეითი!
(გარბის და ბერკებო თან მიჰყვას).

(შემოგორდენა სწერეთა ურემი რუსული, ხალხური საცეკვაო
ნანგო).

ბერია-ჯამბაკური. ვიღაცა მოგვდევს. მთელი ზნა მო-
გვდევს... ზნა-პინიონი, ზნა-პინიონი... სულ უმეცარი ეგონივარ
ოხერი მოგვდევს კრახბერე?

კრახბერე. რას მოგვეშვება? მოგვდევს და მოგვ-
დევს!

ბერია-ჯამბაკური. სავარცხლები რომ გადავყვარა,
ეგებ-იქნება ტუქს ენარა, უღრანი რამე გაჩენილიყო და ხელი შეეშა-
ლნა... ან სალესავი, ან სხვა რამე, არ გაავლ, ჩემო კრახბერე?!

კრახბერე. როგორ თუ არა, სუუველაფერი გადაუძა-
ხე, რაც ხელთა მქონდა, ტუქსა ჰკავებს და კლდეს შუბლით აპობს,
წყალსა ბერეავს და კალაპოტს ადობს, კვალზე მოგვეყვება, მუა-
ლის კვალზე, თანაც სიჩქარეს უღებს ანთიარებს, საქარეს ჰანგ-
ვი!

ბერია-ჯამბაკური. სასწრაფოდ მუაღს გამოუტეთო,
ციცელი ჩაჯრეთ, არ შეაჩრო, აპროწაღეთ! კარგი. დააქე ისიცა
ვცადე, ისიცა ვცადე, ენაზე კლიბე ადევსო, თითქოს, კრინტი არ
დაძრარა... სულ ჩაღმა-ჩუღამს გაძობის და არც მუსლიმმა ჰგავს...
ჩაღმა არა მიქვს ადამიანო, არა მიქვს ჩაღმა!

ბერია-ჯამბაკური. (მღერს) „მოუტე, მოუტე, მოუტე, კრახბ-
ბერე, არ იქიარლოს ურემმა, ურემმა, ურემმა...“

(ბანის ხმით).

კრახბერე. „მე უცვი მოუტე, მოუტე, მო-
ვრტმული დავიარებო“.

ბერია-ჯამბაკური. მოიხმე ოკმელები და ნატახტრ-
ელები.

აქ ჩაასაფრე, ორღობებუნი, ვაშა იხაბონს

კრახბერე. „ჩივებებუნი, შევედერებოთ,
ფიანდაზად დავეყვინებო“.

ბერია-ჯამბაკური. (სიმღერით) „სოდინენიმ ვეხ-
სილ ზოღ, ნე ტოკომ ნაროდ, ნო დავე იმიო ნაროდ გრუხონსი-
გო, ხარაბისტიუ პრედედ სტოლ სლავოგო ვო ხევი აზიო, ისტრ-
ბილისსო, ოღ ლოცა ზემოსი (კრახბერეგო) ზემოსი-მეო, გაი-
გე? შებო რა უნდა, თუ ეგ ის არის, და თუ ის არის, მითუბეტეს
და მამო ვინდა არის ისეთი, რომა არა ეხმის რა, გაიგე?“

კრახბერე გ. გაიგე?

ბერია-ჯამბაკური. ხო და იმას რო ვერაფერი გავ-
გებინო? ლალი ხარ არის?

კრახბერე. მოუსავალი იქნება სადმე! ჰაი ლალი, ლა-
ლი!

ლალი. აქ ვარ, ბატონო!

ჯამბაკურის ხმა (ისმის დარბაზიდან). ნამდვილი თავად
ჯამბაკურის მქუბარე ხმა! სიტყვა „ბატონზე“ ენას რად უკიდებ,
შე შეატყვინავ?

ლალი. (დარბაზისკენ) ბატი ევამოთქო, უნდა მეთქვა და ენა
დაშებო...

კრახბერე. (ლალის) ურემს მივაწე, ვაპროწაღო? რა
ეწაა რა ვოქვა?

ბერია-ჯამბაკური. სიტყვას მოვუკლო, თუ მოვუბარო?
კვლე „ნეტოკო“ ვოქვა?

ლალი. (არბევს). „ჩინინიზე“ გადადი, კურობერო, გესმის,
„ჩინინი“ მოსწონს როგორც ვაუბო.

ბერია-ჯამბაკური. ადი, კრახბერე, ურემს მოუტე,
მიუშე-მოუტე, მამა-პაპურად დაქაბრაკე!

კრახბერე. მესმის, ბატონო!

ბერია-ჯამბაკური. კერბი ვაბითებ, ოდონდ მუაღო არ
აახჩირონი! უტყუხლოდ ცხადე.

კრახბერე. კარგი ბატონო, ცივად ვგებთობ.

(გაღი).

ბერია-ჯამბაკური. ოკმელები და ნატახტრლები მო-
ვალე ლალი!

ლალი. აგი ბატონო, აქ არა და გელოდებიან, რკინის მკენე-
ტილი ტლუტლუ ბიბეში!

ბერია-ჯამბაკური. თქვენე გამარჯვების იყო, მამო-
ლიშვილნი! აბა, თქვენ იღო, თქვენც ის არ მიქნას, რაც იმით
მიქნეს!

ლალი. გიქნეს რამე?

ბერია-ჯამბაკური. როგორ თუ არა, ქანას რომ გაღ-
მოვლ და გაღმოვტობო, შემწვარ-შემწვარი გოპი ვესროლე!

ლალი. ვისა ბატონო?

ბერია-ჯამბაკური. როგორ თუ ვისა? ვინც რომ ჩვენ
მოგვდევს!... ხალხმა რა მითო!

ლალი. გიყო რამე?

ბერია-ჯამბაკური. იმ ბურვას ეცენ და აპროტქელს
ლალი. მეღლი ხალხი, დიდი ბატონო.

ბერია-ჯამბაკური. მერე და მერე, აქეთ და აქეთ, ცი-
ვად დედლები დავუწინე, ორღობებუნი. სუუველას მოხვდა, ვინც კი
გამოყო უწოდან თავი, იმასავ მოხვდა...

ლალი. ვისა, ბატონო?

ბერია-ჯამბაკური. როგორ თუ ვისა? ვინც რომ ჩვენ
მოგვდევს; ყველა დავბეთე დედალ-მამალ... მაინც დავცა ხალხი
მრავალი...

ლალი. ვინც რომ ჩვენ მოგვდევს?

ბერია-ჯამბაკური. არა თქო, ბერიყო... ტალახში ნაყარ,
დაბეთელ დედლებს დეგევა ხალხი და დაიტაცეს.

ლალი. დიდი ამბები გადავხდინით, აუწერელი... იმ ცხოვნ-
ბულით მერე, მგონი, რომ იგეთი დიდი, ფიცხელი ომი არც გადა-
ვივლია.

ბერიკაჯამბაკური. ამასობაში მომწვიდა კიდევ უბედურ-
რებას ვერ ვტყვი, მაგრამ, ბოლო ხანაში ისე ვავსებელი, გამოვი-
ტყდებით, ვეღარაღივლებით ვიღაც ვძვლები.
ლალი. ჭამა-სმა ჩვენი გვიბოძა ვახლე, მასევე რაკი რბევა
შეუწვდა და მშველია გარჩადა ვანა მარტო თქვენ, დილო ბატონო,
ჩვენც ვერა ვძვდებით... ისე ვივარდებო ბოლო ხანებში, რომ
დავფურცლები, ასე მგონია, მალე ვცხოვრებლობი...

ბერიკაჯამბაკური. (ხალხს) კამჩხა ვქვამ და წაქით ვე-
რითობი, ქვევარს დავხერხებ და ვეფარ ვითორში რაკი კარგად ხართ,
რამე რომ იყოს, რას გაიძებნეთ, ერთ კაობს დაკვალეთ.

ლალი. გარეული ჩიორები გყავს, ჩიორს დაკვალეთ, წენი-
ან ბოლამას ჩავადგამთ!

ბერიკაჯამბაკური. ო-პო-პო-პო! ანატოლიაში ვქვამ,
ამას წინათ, ისტორიულში მივარდები, ო-პო-პო-პო! ყოჩად, ლაღი
ყოჩადა ბეჭო, ახა კიდევ ჩამოვარდები!

ლალი. ჩიორს ბოლამას ჩავადგამთ, პიტნითა და ტარბუ-
ნითა!

ბერიკაჯამბაკური. თავის ირინ-შიჩინითა?
ლალი. თავის ირინ-შიჩინითა, კანითა და ქონდართა, ქინძითა
და არხანითა, პიტნითა და ტარბუნითა, ნივრითა და ალურითა, ცო-
ტა კიდევ პილპილითა.

ბერიკაჯამბაკური. თავის ირინ-შიჩინითა? ო-პო-პო-პო!
ეს უთავებო ვიღა არიან? (შენიშნავს ოთხ თავქოთინან საფრთხო-
ბელა-თოქინას ყრბებზე ჩამოცემულს, რომელსაც ბერიკები ამოწე-
ვენ ფარსის უნდინდან).

ლალი. რამაზ, ვარაზ, არმაზ, ბაკურ, თქვენი მძე-
ვა დილო თავადო, გუშინაც ეფერ შემოგოცვივდენ, აგრე დაძრ-
წიან უთავებოლოდ, სოფლებს იღებენ, აწიოცებენ.

ბერიკაჯამბაკური. ჩემი მძებლი, თავები რა უყვებს?
ლალი. თავები ვაგვიდებს, ოქროზე ვასცავებს, დაგვირავებს და
ახლა უთავად დავგროვებენ, როგორც ვგაბებთ!

ბერიკაჯამბაკური. რაღაც რა ადგათ მხრებზე, უთ-
ვალ-უბარი ფულურებით, ეგ რაღა მოხდება?

ლალი. მოხლდ, ღვინის ღვინა, მოგვსენებთ, ეგ კი ლაფია
შედიდებულთი, რაც მავათ ადგათ, დილო თავადო და ღირსნიც არი-
ან..

ბერიკაჯამბაკური. ღირსნი კი არიან, მაგრამ მძებნი
არან ჩემი და რამე რომ იყოს, ფული რომ ვასცავს, არა მე კი
არ ვასცავს, თვითონ რომ იწოვონ, ვუთხარი თავები რომ გამო-
ისვიდონ, არ აერევათ, როგორ გაიგებენ, ვისი რომელია, პა!

ლალი. ვეცადეთ, ვილოცოთ, რომ არ აერეოთ!

ბერიკაჯამბაკური. რასაც მე ვლოცულობ, რასაც მე
ვლაღობ, ჩიორ ვერ შეისმინა დღემთა აქამდე!

ბერიკაჯამბაკური. შეისმინა დღემთა თავადო და მერე ეგრე!
ტახტბერიკა. რამდენი ხანია წყალი არ მოვარდინდა!
რუსობერიკა. მთვარეც ანათებს თქვენი წყალბოთი
ვიტბერიკა. თუ იმერლები უდიან ტყვეებს, ეგ ჩვენ არ
გვებოძა, თავისი მთევ ჰყავთ!

ბერიკაჯამბაკური. ერთი იმითი, რა მინდავლებთა,
თუ-შევა-ხეცხურნი მაგრა მუავს და კარგად არიან, მე იმერლები
არ მინდავლებთა..

რუსობერიკა. სადღა არიან თუ-შევა-ხეცხურნი, მტერ-
თან ყვეთაში დაუცვდათ ხმლები და წაყვს ძვლები! დავხსნებთა ფა-
რები.

ბერიკაჯამბაკური. დააწვეს ძვლები?! დავხსნებთა
ფარები?! ეგ არ ვიციოდი!

რუსობერიკა. ფუი, შენს პაპასა, თუ არ იციოდი
(მოაფურთხებს ბერიკა-ქამბაკურს).

ტახტბერიკა. ფუი და ფუი!

ბერიკაჯამბაკური. ფუი და ფუი!

ვიტბერიკა. ფუი შენს პაპასა, კუდს რომ კაკვავდა! დიდ
მაიმუნსა ყვითელ ტყავსა!

ბერიკაჯამბაკური. ფუი და ფუი, ფუი და ფუი
(ერთდარდულად ჰკიცხავენ).

ბერიკაჯამბაკური. მე მაფურთხებენ მთვარე-
სა, მთვარის ვიღის ბატონ-პატრონსა!

(მე დროს დარბაზის მხრიდან დაღვრევიან ნაწილი თავადის
მისისხანე განაწენენ).

ბერიკაჯამბაკური. ხმა. მამ დერე ვანა, ჩემ სასახლეში, ჩემ-
სავე სახლეში გამაშასარეთ და გამოაშაშეთ, ჭერ დამავადეთ როგორ
განაწენენ, როგორ განაწენთ!

(რისხანეები ვაღუაღუთ თავადის მკერებზე ხმა დარბაზს,
სცენაზე მყოფი ბერიკები აქეთ-იქით გაქცევას დააპირებენ, მაგრამ
გზები შეტყუალო).

ლალი. ბერიკები არიან, დილო ბატონო, რისხვას ნუ იწაშთ.
კურობერიკა. მოგვსენებთა, მწვერტრის ტუფრი დიდი
ტყვინი აქვს, დილო ბატონო, დილო ბატონო, შენი მუხლებს ჭირამე-
ჯამბაკური ხმა. შენ, თავბერიკავ! შენ დამავადე!
იგი ჩათვალ, რომ ეგ თავი მხრებზე არ გადავას ამიერიდან, ვას-
ხანა რას ვითხარი!

ლალი. მოვარია სიტყვა, სანაქვად და სადიდებელი, ჭრ კი-
დევ წინ გაქვს, დილო თავადო... ბერიკაობა-ყვენიობის სულ უბარლო
ხერხი ვიზარებთ და თუ ნებას მოგვცემთ...

ჯამბაკური ხმა. ხარხო, თხები და სახედრო, თქვენ
დამაცხელი ცოცხლებს ვაფუფუნავთ! არა, თქვენ არა, თქვენს ნა-
შინებებს, ცოცხლო ვაგვიდ ტყავს, დოლისპირებად ვადავქვამე და
ლექვს დავუტყავ..

(შეუბრალებს გულგაბებულ მღვდელს).

მღვდელი ბერიკა. ვაიმე ხალხო, სათუთ მივდექ, ჩაფრ-
ბისა და ციხისავის ხმალი ედგარება!

მშაქოსა. (შეკვირებს) დიდი ნაწილ მოვარდებელი მკი-
და ცხვე და ზოგად ახლა თქვი თავბერიკავ, „ციხეს ვირთა“ და
ლანდელ თავადი!

კურობერიკა. არ ვახსოვს ბეჭა, რა დღე ვაყარა, რუსობე-
რის სამოსი ვიდრე არ ჩავაგვა.. პაპის სული დავაფიცა ტიმოთე-
სი.

ვიტბერიკა. აწონს სამოსი ძალთი რომ ჩამავა, ნესტარი
უნდა ველოთ პირში, როგორ არა ვქვამ!

კურობერიკა. გიდა თუ არა, თავადი ხარო, როგორ არა
ვთქვა, თავვე დავიდა ერთი ღამით და არ მომწევა, ვიდრე არ და
ვთამბდო, როგორ არა ვთქვამ..

ლალი. ბერიკები, მძებნი, რას სჩაბთ?! არა გრცხვებთ, ქო-
რითი და ჩხაბთ კლავდ რომ მოთხარეთ ძველი დავილო ბერიკული
წმინდა ნიღბი?! წიქავ მოთხარა, ჭავახე, ხოსროსკ...

ხმა ამიოდენ, მაქაქოსა!

მშაქოსა. ცოტა ვითხრებს, რომ მეც მივუგებო?
ლალი. შენც, მაქაქოს! შე უბედურო, მცედრების დღა-
ქო, თავბერიკავ ნაწახსა ლესავ!

მღვდელი ბერიკა. რა ვინდა საწყალ დამაქვასან?! თა-
ვისთვის ედლო, სოფლის წყაროთან, თავის პაწია სადღალოქო... ჭი-
ანავებ კიბოს უღებდა გულქვას კაქოსი ფხადე, წერეცა შაპარა-
და ამ კაქავად, აღმაშობდა.. ოქახიცი ჰქონდა, საყუთარი, დავაგულ-
და და საცოდავი... ახლა რაღა ქანს? ქვა ააგდოს და თავი დაქ-
რას?

ლალი. (მღვდელს). სიმამრო ჩემი მღვდელია ჩვენო, წმინდა
სანთლებს ჩამოწმელო, მეთუტყრე კაცო, თუ ცვალებუნდად რო-
გორ ვაგვიდ თაფლიც და ცვილიც, რომ მომლოდ შხამთ სავსე
გაქვს პირი!

ტახტბერიკა. რას ჩაიციოდ ჩვენს ჭამათს, ჩვენს მწიგ-
ნობარ კაცს? თაფლიც და ცვილიც გამოთაფე, ახლა შხამს ასმევ?
თქვი მღვდელბერიკავა!. თავადის ქიხით, თავადის პირით მეთუსუ-
ლე ბექდის ვივარდებთ რომ ვაგვაგავთ და თილისმა და ქაღო წა-
ვივას!

მღვდელი ბერიკა. ვანა ცოტა ვთქვი, ცხეცა კმარა..

ბერიკაჯამბაკური. შენ რა, წითელი კოჭი გყავხარ ბეჭა, ჩუ-
მად რათა ხარ?! თავბერიკაობა ვინდა უთუოდ და არც მწვადსა
სწვად არც შამფურსა, განა?!

რუსობერიკა. ტარაკან დრავა რუბლი, კომარ პო ვილო
ხოდილ...

(ნაღვლიანად წარბისთქვამს ბეჭა).

ლაღ. ბერკაობა დამთავრდა, ვხედავ, შავი ღღე დგება... (თავად) მაშინ დიკარა მწუხრის წარიღო თავადო, მე რომ დგაონამდო, ნაყოველი დიკვიდიან და აი აქ მოვედი! განა არა, ბორკიანი წაწველი ადგილი მქავა, ვამბობდი, მაგრამ... არა მჭეროდა, სიწმარად ნანახი? შავი ნაწიბი კისტის რომ მდებარეა დიდი საღებო ჩაკე გახვებდო დილო ბატონო და გიბხარი ზოგიერთი რამ, მთავარსაც გეტყვი: ასეცო შიში უნდა გქონდეს, აი, ამათი, ამ ნახალბარის. დამბოხვორეთ თქვენცა და სხვამც, ვიდრე დრო არის!

მ ა ქ ა ო ს ა . აი, ხომ ხედავ, რა ედო გულში მღვდელსო, ხომ დიანხვო, რას გვიმალავდა! ნახალბარო, რა გავიხვებდა.

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ვხედავთქო, ვხედავ, მაგრამ რაღა დროს?!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა . რაღა დროსა?! სწორედ, რომ დროა და წუთის დეკარგავ არ შეიძლება!... გესმის, მაქაქოსი ქაღო თილინის ბურანიდან გამოსვლის დროა! გამართე ქვადი, თუ ნაწიბი, რაც ხელთ გაიქრია და ერთი თავით შრავალი თავი გადაგვირჩება!

ლაღ. (სინანულით) განა სიკვდილი მაშინებს მე... არა, სხვა რამე: წუთო მისხალი აღარ შეგრჩათ ჩემი ამავის?! წუთო უდაბნო იყო ის მიწა, რასაცა ვხვავდი, რაშიაც ვთვხდი მე მართალ სიტყვას?!

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . მონინო, თავადი გისმენს!

ლაღ. ვრცელ არს ბეე და ფართო არს გზა, რომელსაც მიხუყვს წარსაწეულდო და მა შრავალი ვლიან მას ზედა!

ლაღ. დიდი წინს წინათ ცხრა მთასა და ცხრა ზღვას იქით, ვილც ჭორღანს, გვარად ბრუნოს, უთქვამს თურმე, დედაშიწა ბრუნავსო, გვარი ჭმონა ბრუნვანად და ამიტომაც დაუჭერეს, განა მაშინვე დაუჭერეს, ჭერ დასწევს და მერე დაუჭერეს, მეც ვამბობ ბრუნვან მეთქი, მაგრამ, კარგად არ გამოძის, ვამბობ პიროწალობს მეთქი, ეს კი კარგად გამოძის!.. (დაღებს თავს ჭირკვებ, ჭალათის წიწმე). რომლითა განკითხვითა განკითხავთ — განკითხეთ და რომლითა საწყაულთა მიუწყეთ—მოგწყევოს თქვენი“.

(ქალთი იარაღს შემბრთავს).

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა . დაქარაი ხმალი!

(თავბერკის თავი კალთაში უძებნე კურობერკისა და თავადს მიმართავს).

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ აჩამბაყურ დილო ბატონო, მუხრანის ბატონ-პატრონო, ვიქმონეთ რაც გვიბრძანეთო, მოგვხვდო შეგვიწყალოო!...“

(სიჩუმეა დარბაზის მხრიდან).

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა . ხო ადვარსულით უწინაესი ნება თქვენი, დილო თავადო, სხვა რაღა გნებავთ, ნუღარ აგვიკლებ დედაბუღიანად, შენი მუხლებს ვირიმე, შენი, ისედაც რა ვართ, ერთი მუქანი, თავლს და ხელს შუა გაუფუძებით და დავიღუბებით... გვაშარე დილო ბატონო!..

(მაქაქოსა კურობერკს გამოვლავებს სისხლიან კალთას და ახლა თეთონ შეღვლადღებს თავადს):

მ ა ქ ა ო ს ა . მეკრებობს დალქაად გამომაცხადა წედან, და ამით თავისი თავიც მე ჩამბარა. მიმბრძანეთ ნება თქვენი, დილო თავადო და გნებავთ დალქაად დავდეგობი კვლავ. ვნებავთ სალხადა... გნებავთ ბერკიად დავრჩები ისეც თავბერკიად და საშვილო-შვილო ხობტას შეგახსნავთ?!

კ ვ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . ბატონო!..

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ბატონო!..

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა . ბატონო!..

ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . ბატონო!..

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა . ბატონო!..

ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . ბატონო!..

(დარბაზი ცარიელია, დიდებულებს ვეღარ მოჰკარვენ თვალს ხელსისხლიანი ბერიკები და შეტყებინი).

რ უ ს ო ბ ე რ ი . უო წაწუღან... არავინა სჩანს არცა სტუმარი, არცა ბატონი, არც ციხისთავი, არცა ჩანანი და არცა არავინ... (პაუზა. მიგომორკობის შეფასება).

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . არა გრცხვენია, შენა, მაქაქოს, ავითრე-ვია თავბერკია ლალეს ძვირფასი თავი და აკონწალდებ ისე, თითქოს, უიხილბაშისა იყოსო.

მ ა ქ ა ო ს ა . უიხილბაშობა წედან გენახათ, რომ მომეძაღოთ ქაჭვით, თითქოს გარბოდა სადმე ეს საცოდავი! (აცრემლდება).

კ უ რ ო ბ ე რ ი . უიხილბაში არა ხარ? რაღა უიხილბაშობა გინდა... წვერის პარსვის დროს გითრთოდა ხელი, ამასწინაზე, შე იხირო, და წედან კი ისე გამეძებით დასცხე ნაწიბი, აღამხმადის, მერტალი უაქარის თავი ვეღვო მტრკეტ თითქოს.

(მაქაქოსას მაიქვს ლალეს თავი შესანახად).

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . შეხედეთ, ხალხნო, თავბერკია ლალეს თავი ხელში უჭერავს და თანაც იციანს! ჩქარა გატა შე კუდიანო, წაწლოც იცი, კონსტანტინე და კახახეთი საღლე მღვიმეში გადამაქო!..

ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . (მოშეუბუნა) წაწეულით და ეგ არის!

მ ა ქ ა ო ს ა . ეგ ხომ ეგრეა!

რ უ ს ო ბ ე რ ი კ ა . ეგრე უყოფილა დასაბამიდან, ეგრე იქნება ალბათ მარადის, წაწეულის მერე აღდგომა მოძის!

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . აღდგომა დგება, ლიტონობა, წარების რკეცა!

(შემოდის აფორიკებელი მაქაქოსა).

მ ა ქ ა ო ს ა . ბიჭო, ბიჭო ვანდა, ბიჭო, ჩამათავ!..

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . ბერიკა ვანდა, ხალხნო, თავბერკია!

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . აჯენი, ჩქარა!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა . შიბიკი, ჩქარა!

რ უ ს ო ბ ე რ ი . არტახი, ჩქარა!

ტ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . თამეგი, ჩქარა!

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . ბიჭო, ბიჭი!

(შემოდის იანი. აჯენს მიუქვდება, არწევს).

ი ა ნ ოოუ ნანა, დილო ვოი, ნანა, ნანაო ნანინა, ბიჭის მამა შენი არ არის, ნანაო, ნანინა, ოვ ნანა და, ჩემო მჭუო, მამის სიციცხლო.

თავლთა სინათლევ და ხვალინდელო დელიო“

(ბერიკები შემოუხვევიან აჯენს, რიტუალს შეუდებია).

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . სუქ-სუქ-სუქ,

დ ო რ ბ ე რ ი კ ა . გასულა და გალადანდი!

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . სუქ-სუქ-სუქ-სუქ!

მ ა ხ ბ ე რ ი კ ა . შევემარცო დიდა და ჩანი!

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . სუქ-სუქ-სუქ-სუქ!

რ უ ს ო ბ ე რ ი . დაივი მქულ და შენ მსუქანი!

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . სუქ-სუქ-სუქ-სუქ!

ვ ი რ ბ ე რ ი კ ა . ჩვენი დიდი ამირანის!

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . სუქ-სუქ-სუქ-სუქ!

კ უ რ ო ბ ე რ ი კ ა . ჩვენი ციხე-გალავანის!..

ბ ე რ ი კ ე ბ ი . სუქ-სუქ-სუქ-სუქ!

(ჩვილის გარეგნობას იბზინა).

მ ღ ვ ე ლ ბ ე რ ი კ ა . ეს რამოდენა დევი დაბადებულა, ხალხ-ნო ამას რა გააძლობს, პა?!